

Tisztelt Olvasónk!

*Ne pudeat, que nesciensis,
te velle doceri
Ne szégyeld, hogy meg akarod
tanulni, amit nem tudsz.
(Cato)*

*Isten embernek soha nem segít
közvetlen, de mindig csak közvetve,
esze, tudománya, szorgalma által.
(Széchenyi)*

A Bölcsesség Könyve szerint „Akinak van, annak adatik.” Nekünk, itt a Kárpát-medencében rendkívül jó természetföldrajzi adottságaink vannak, s vannak jól hasznosítható gazdálkodási hagyományaink. Részrehajlóan – önkényesen – csak növénytermesztésünket nézve hosszú múlttal, gazdag tapasztalatokkal rendelkezünk. Növénynemesítésünk eredményeire, a vetőmag előállításban a világpiacra szerzett hírnevünkre is hivatkozhatnánk. Mégis jó ideje adósak vagyunk mindezek magas fokú kihasználásával, adottságaink érvényesítésével.

Ugyanakkor kiváló szakembereink dolgoznak az egyes szakági hivatásterületeken. Nagyszerű elődeink révén – még a belátható közelmúlt mestereit, a hetvenes-nyolcvanas évek magyar agráriumának jeles szereplőit is ideértve – Magyarország agrártörténete szinte másról sem szól, mint kiváló személyiségekről és munkásságukról. Sok esetben ellenerőkkel szembeni küzdelmeikről, korukat meghaladó felismeréseikről. Kitűnő növénynemesítőink, kutatóink, gyakorlatban dolgozó szakembereink ma is vannak, s a generációváltás is bekövetkezett a mezőgazdaságban.

Most mégsem az eredményekre – szép számmal vannak, de még mindig nem értékükön kezelve – hivatkozással írom e sorokat, hanem elégedetlenségünk okán. Az elégedetlenség tapinthatóan jelen van, türelmetlenséggel párosulva a magyar mezőgazdaságban. Meggyőződésem, ha ez nem kóros, s nem tehetetlenséget takar, akkor az

egészséges elégedetlenség (!) előre vihet bennünket.

Az EU-csatlakozásunk óta eltelt rövid, gyors három év megmutatta, testközelbe hozta mindazt, amit megelőzőleg elképzelni sem tudtunk...

Kihívásokkal teletűzdelt közegben, versenypiaci körülmények között kell helyt állnunk, nemcsak magunkkal, egymással, hanem mindenkivel versengve, új, gyakorta változó szabályozási, támogatási rendszerben. Mindezekhez alkalmazkodva viszonyulnunk kell a változásokhoz.

Minden igyekezet kevés azonban, ha nem társul – a szaklapunkban gyakran ismételt – együttműködéssel, összefogással. Együttműködési készség nélkül nem lehetünk igazán eredményesek. Az áhított eredményesség (nevezhetjük hatékonyságnak is) elérésének egyik feltétele az összefogás. Annak tudomásul vétele, hogy egymásra vagyunk utalva. A nemesítő a növénytermesztőre, a növénytermesztő a jó stressztűrő, ellenálló fajtára, a kutató-fejlesztő a biztonságot adó munkakörülményekre, anyagi biztonságra van ráutalva. Mindannyian arra, hogy egymást jobban segítsük. Ezt csak az egymás iránti bizalom helyreállításával, kialakításával érhetjük el, a visszahúzóds, a bezárkózás helyett a nyitottság segíthet.

A legutóbbi időkből több, reményt keltő jelenségre figyelhettünk fel. Az idei, júniusi bemutatókon (Szegedtől Martonvásárig, Bólytól Tordasig stb.) változatlanul nagy vagy talán még az eddigieknél is fokozottabb volt a szakmai érdeklődés. Ismét bebizonyosodott, hogy a gazdálkodók igénylik a munkájukat segítő információt, a szakismertüket bővítő tájékozódást. Az új fajták iránti figyelem is töretlen. Az ismeretek szakadatlan gyarapítása életünk részévé vált. Napi tájékozottság (idetartozóan pl. komoly veszteség, hogy megszűnt a Falurádió adása. Több mint hiba!), új ismeretek megszerzése (legyen az számítógépes rendszer, idegen nyelvben való jártasság, pénzügyi konstrukciók változása, pályázatok) nélkül sem rö-

vid, sem hosszú távon nem gondolkodhatunk. Csak gondolkodva, lehetőleg évekre előre tervezve, gazdálkodhatunk jól időnkkel, erőnkkel, meglévő és teremtett lehetőségeinkkel. S akkor mindezek birtokában lesz mit betakarítanunk. Amit vetettünk, azt learathatjuk, a szó valódi és átvitt értelmében is.

A betakarítás az ideai rendkívüli körülmények között jóval Péter-Pál előtt megkezdődött, s ezzel egyidejűleg a helyes gazdálkodási gyakorlatot követőknél a felkészülés is az ősziekre. Csak csávázott, fémzárolt vetőmaggal érhetünk el minőségi búzatermést! Az idén már most rendkívül jó ára van a búzának, de igazán jó eladhatósága nemcsak a keresleti, hanem a kínálati piacon is a minőségi búzának van. Tudják ezt jól a megújult, közelmúltban átalakult szakmai érdekképviseletek, szerveződések. Kívánom, hogy érvényt is tudjanak szerezni jobbító szándékaiknak. Ezzel elsősorban a termelők érdekeit szolgálják. De mindannyiunk érdeke is ezt kívánja. S akkor adatik a mindennapi kenyérünk meglétén túl is.

E gondolatához illeszthetők Madame Curie lengyel tudós nő szavai: „Az élet egyikünk számára sem könnyű, de nincs baj, ha az embernek van kitartása, s főleg önbizalma. Hinnünk kell, hogy tehetségesek vagyunk valamiben és hogy ezt a valamit bármi áron is el kell érniünk.”

DR. OLÁH ISTVÁN

Lapunkat rendszeresen szemlézi
Magyarország legnagyobb
médiatitkosítója az

»OBSERVER«
BUDAPEST MÉDIATITKOSÍTÓ KFT.

1084 Budapest, VIII. ker. Auróra u. 11.
Telefon: 303-4738, Fax: 303-4744
<http://www.observer.hu>

A 28. ISTA Kongresszusról...

A vetőmagszektort két meghatározó nemzetközi szervezete a *Vetőmagvizsgálók Nemzetközi Szövetsége* (ISTA) és a korábbi *Vetőmagkereskedők Szövetsége* (FIS) 2003 óta *Nemzetközi Vetőmagszövetség* (ISF) háromévenként, egymást követő hetekben tartja kongresszusát. Az azonos időpont nem véletlen, hiszen a két szervezet tevékenysége a megalakulásuk éve, 1924 óta szorosan összefonódik. Feladatuk és tevékenységük, bár változott és most is folyamatosan fejlődik, állandó párbeszéddel, és közös programokkal dolgoznak együtt. Az ISF tagjai a vetőmagipar szereplői és a regionális szövetségek, ismerik a vetőmagszektort igényeit a fajtanemesítéstől a vetőmagtétélek szállításáig. Az ISTA tagjai olyan szakemberek, akik tudásukkal és módszertani eredményeikkel, illetve gyakorlati magvizsgálói tudásukkal támogatják a fenti folyamatot. A két szövetség nemzetközi kapcsolatrendszere részben azonos UPOV, OECD, FAO és a regionális gazdasági közösségek, mint az EU, vagy afrikai, dél-amerikai, ázsiai országok gazdasági közösségei. Az ISTA és a FIS vezetői kölcsönösen részt vesznek egymás szakmai rendezvényein, és közösen keresik a megoldásokat a nemzeti igényekre és a globális vetőmagipar kihívásaira.

A budapesti, 2004-ben rendezett ISTA kongresszust a berlini ISF kongresszus követte, most 2007-ben a rotáció elvén más kontinensek kaptak szervezési lehetőséget. Az ISTA kongresszust Brazíliában, az ISF kongresszust Új-Zélandon rendezték.

Érdemes áttekinteni mindkét programot, kiemelni az összefüggéseket, különösen azokat melyek az UPOV-ban és OECD-ben módszertani, míg az EU-ban – várhatóan – jogszabályi módosításokhoz vezethetnek.

28. ISTA KONGRESSZUS (2007. MÁJUS 5–11.)

A rendezvény társszervezője a Brazil Vetőmagszövetség (ABRATES) volt, így a nagy számú hazai és dél-amerikai résztvevővel együtt a megnyitó ünnepségen több

mint 700 szakember jelent meg (az európai résztvevők száma 250 fölött volt). A hivatalos közgyűlést – a kongresszus hagyományai szerint – a tudományos rész, a Vetőmag Szimpozium előzte meg. Az egyes szekciók fő címei önmagukért beszélnek; utalnak a napjainkban leginkább érdeklődésre számot tartó témákra, így;

- **Diverzitás a vetőmagtétéleken és fajokon (itt fajtisztaságot kell érteni) belül és a tétélek között** (*Diversity within and among seed lots and species*)

Ebbe a témakörbe belefért a Pioneer cég francia kutatójának előadása a GM vizsgálatok lehetőségéről a konvencionális vetőmagtétélekben, s az ausztrál őshonos fajok formagazdagságáról tartott előadás is.

- **Nem termesztett fajok honosítási kérdéseivel összefüggő problémák** (*Problems associated with the domestication and use of non crop species*)

Legérdekesebb az iráni termesztésbe vont és gyűjtött gyógynövényekről szóló előadás volt. Elgondolkoztató, hogy a természet tárháza még mindig kimeríthetetlennek tűnik.

- **Diverzitás a módosított szervezetekben** (*Diversity in contaminating Organism*)

Mint napjainkban nem ritkán egy szekcióba kerültek az organikus gazdálkodás és a genetikailag módosított szervezetek kimutatásának különböző módszertani kérdései.

- **A mag fejlődése, csíranyalom és csírázóképes fiziológia és módszertan** (*Seed development and germination, Physiology and Methods*)

A legtöbb előadást felölelő szekció elsősorban trópusi és szubtrópusi növényfajok csírázásbiológiai kérdéseivel foglalkozott, alkalmazkodva a földrajzi helyszínhez. Évek óta napirenden van az ISTA-ban és most megvalósult, hogy a szubtrópusi/trópusi növények magvizsgálói kérdései önálló programként szerepelnek a technikai bizottságok következő hároméves munkatervében.

- **Életképesség és vigor** (*Vigour and invigoration*)

Változatlan cél a Nemzetközi Szabályzat vigor fejezetének bővítése. Itt van a legnagyobb lehetőség a computerizáció bevezetésére a módszertanba.

- **Magtárolás és genetikai megőrzés** (*Seed Storage and Genetic Conservation*)

A biodiverzitás fenntartása és ehhez kapcsolódóan a magbanki és átvittebb értelemben a génbanki tevékenység számos új elméleti és gyakorlati kérdést vet fel. Ennek stratégiai fontosságát lassan felismeri a világ. Elsősorban a magbanki tevékenység módszereinek korszerűsítése érdekében az ISTA Tárolási Munkabizottsága is megújult.

Összesen 38 előadás hangzott el és több mint 200 posztert mutattak be.

A Kongresszus egyik legfontosabb döntése Nemzetközi Vetőmagminősítő Bizonyítványok (ISTA ORANGE Certificate, ISTA GREEN Certificate) rendszerének egyszerűsítése volt. A változást az elmúlt 3 évben nagyon komoly előkészítő munka előzte meg, indoka az az elv, hogy az ISTA akkreditált laboratóriumok munkájának színvonala azonos, függetlenül attól, hogy mely ország területén vannak és azonosan felelősek mind a mintavételért, mind a vizsgálatokért. A jövőben tehát csak kétféle bizonyítvány lesz az ISTA ORANGE vetőmagtételre vonatkozó okmány, melynek kiállítója a magvizsgálatot végző laboratórium, kitöltésekor azonban lehetőség lesz a mintavételért felelős laboratóriumot is megnevezni a bizonyítványon.

A másik az ISTA BLUE csak a mintára vonatkozó bizonyítvány ugyanúgy, mint eddig. A változás 2008. január 1-jétől lép életbe, egyidejűleg a Nemzetközi Szabályzat módszertani változásaival. Ezeket az érintettek ismerik, több körben véleményezték.

Jelen keretek nem elegendők arra, hogy valamennyi új programra kitérjek, de fontos megemlíteni az OECD-vel közös Fajtaazonossági és Fajtatisztasági Munkacsoportot, melynek munkájában az ISTA a laboratóriumi módszerfejlesztéssel vesz részt. A munkacsoportnak 5 ország a tagja, köztük Magyarország is, Polgár Gábor igazgató helyettes úr képviselében. Első szakaszban a postkontroll kiegészítő laboratóriumi vizsgálataira keresünk megoldást. Újabb tétel nagyság változtatási törekvések várnak kísérleti adatokkal való alátámasztására ezúttal a takarmánynövények vonatkozásában. Ebben a programban az ISTA az ISF-vel és az EU Állandó Bizottsággal dolgozik együtt. Folyamatban van a 9. GMO körvizsgálat, a két szervezet társszervezőként készíti elő a 2008 tavaszán Olaszországban tartandó első globális GMO vizsgálati konferenciát (*First Global Conference on GMO Analysis*). Az afrikai és ázsiai térségben erősödnek a törekvések a certifikációs rendszerek kialakítására, az OECD Vetőmagrendszere és az ISTA közös projekttel lép fel ebben a térségben. Az új Végrehajtó Bizottság összetétele is tükrözi a fejlődő országok és térségek egyre erősödő igényét a vetőmagszektorban saját jogon való részvételre. Az új VB tagok: Franciaország, Dánia, Egyesült Királyság, Olaszország, USA, Bolívia, Japán, Új Zéland, Tanzánia.

AZ ISF KONGRESSZUS (2007. MÁJUS 19–23.)

A kongresszus megszervezésére az új-zélandi Christchurchben került sor, ugyancsak igen nagyszámú, közel 1 000 résztvevővel. A technikai bizottságok ülésein felmerült és megtárgyalt kérdések igen sok ponton kapcsolódtak a fentiekben említetthez. Határozott igényként

fogalmazódott meg, hogy az EU-nak végre állást kellene foglalnia az engedélyezett GM módosítások vetőmagra vonatkozó határértékében. Igényelnének egységes irányelveket a vetőmagkeverékek vizsgálatához és minősítéséhez. Ez is közös téma az EU-val és ISTA-val. Közös téma a már említett tétel nagyság módosítási igény is, az ISF néhány tagja, mint érdekelt vállalat fog vállalkozni a kísérletben való részvételre, amit azonban forgalmazási szempontból először az EU-nak engedélyeznie kell. Az ISF kongresszuson előadást tartott *Rolf Jördens*, az UPOV főtitkár-helyettese is, ezt követően az ISF állásfoglalást fogadott el az UPOV előírások értelmezéséről, a hibridek és vonalak vizsgálatának kötelezettségéről. Kiemelt témaként szerepelt a maggal terjedő kórokozók vizsgálati kérdéseinek prioritása, a jövőben ez is közös projekt, az egyes szervezetek között. Az ISTA elsősorban a szántóföldi az ISF a zöldség-növényekkel foglalkozik kórtani szempontból.

Fentiekről ebben az évben személyes benyomásokat szerezhettem, hiszen **az ISTA Kongresszuson, mint hazánk képviselője vettem részt és alelnökségemet követően 2010-ig átvettem az elnökséget első magyarként a szervezet 83 éves történetében.** Az ISF Kongresszuson már „hivatalból”, mint az ISTA elnöke vettem részt, és e két eseményen ismét meggyőződhettem róla, hogy változó világunkban folyamatosan átalakuló mezőgazdaságunkra a jövőben is fontos szerep vár és ennek csak a kor színvonalának és igényeinek megfelelő növényfajtákkal és vetőmaggal lehet megfelelni. Ezen igen sokan dolgoznak komoly anyagi erőket fordítva a K+F tevékenységre. *A nemzetközi munkamegosztásban a magyar szakemberek tudására is szükség van, a szakmai szervezetekben dolgozva véleményünkkel mi is formálhatjuk a jövőt.*

ERTSEYNÉ DR. PEREGI KATALIN

AZ ISTA ELNÖKE,

IGAZGATÓ

MGSZH

NÖVÉNYTERMESZTÉSI ÉS KERTÉSZETI IGAZGATÓSÁGA

Megújuló vetőmagszakma, korszerűsített érdekképviselet

Gondos előkészítést és szervezőmunkát követően szervezetében megújult, korszerűsödött a Vetőmag Szövetség és Terméktanács. Az EU-konform, a továbbiakban Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és Terméktanács néven működő vetőmagszakmai érdekképviselet elnöke Takács Géza. Az újonnan alakult szervezet ez évi első elnökségi ülését június 26-án tartotta, ami után sajtótájékoztatót rendeztek. A szervezetében és tisztségviselőiben megújított szervezet a nyitott kommunikáció jegyében tartotta első sajtótájékoztatóját.

A saksajtó képviselői előtt **Takács Géza** elnök mondanójában végig a szakmaiságot képviselte. Bevezetőjében a vetőmagról szólva, az önmagának feltett kérdést megválaszolva kijelentette: a vetőmag tulajdonképpen a jövőt biztosítja a termelők számára. Az általa vezetett szakmai érdekképviseletnek sem lehet más célja, mint a vetőmagszakma jövőjének biztosítása. Ez állandó megmérettetés útján lehetséges, ahol is a minőségi vetőmagvak versenyében a világpiacon meg kell őrizni Magyarország helyét, szerepét, és azt, hogy az ágazat súlyának megfelelő megítélést kapjon. Ebben a szakágban Magyarország előkelő helyen szerepel, amelyet a közreadott szakmai tájékoztató anyag is igazol (s a MAG is közöl – a Szerk.). A vetőmag üzetlég 45 milliárd forint értékben állít elő és forgalmaz vetőmagot, ez évente 250 ezer tonna vetőmag megtermelését jelenti. Ezek a tekintélyt parancsoló számok is előírják – mondotta **Takács Géza** –, hogy identifikáljuk magunkat és jogelődünk révén, az 1993-ban alakult non-profit szervezetünket megújítsuk. E megújulás egybeesik a szakmánk elismerését is jelentő nagy feladattal: 2008-ban Magyarország rendezte az EESNET (Kelet-Európai Vetőmag Hálózat) soron következő konferenciáját. Megtiszteletetés és elismerés is ez egyben, feladat, amelynek meg kell felelni.

Aktuálisan a szervezet küzd a kalászos felújítási arány javításáért, mert tűrhetetlennek tartja, hogy az egyik legfontosabb szakágban, a kalászos vetőmagok felhasználásában a felújítási arány a korábbi harmadára csökkent. A szervezet fő tevékenysége a továbbiakban is a szakmai érdekképviselet úgy, hogy védje a szakma érdekeit, ér-

vényesítse véleményét, lobbizzon annak érdekében, hogy a jogszabályi környezet változásakor a szervezet szakmai állásfoglalását mindenkor figyelembe vegyék.

Az új elnök a gyakorló vetőmag-szakember szemszögéből világította meg a vetőmagszakma helyzetét, ahol is a kőkemény piaci viszonyok között elengedhetetlen a szakma érdekeinek érvényesítése, s a legnehezebb helyzetben sem szabad – megítélése szerint – a szakma érdekeit feladni. Ez az álláspont lényegében a végfelhasználó, a termelő érdeke is, azzal egybeesik.

Takács Géza ezt követően történelmi visszpillantást is tett és kijelentette, hogy a magyar vetőmagszakma múltja, története, elért eredményei is arra kötelezik a maiakat, az utódokat, hogy a szakma értékeit megőrizve megújítsák azt. S ehhez a nyílt kommunikáció módszerével a szakmai újságírókat természetes szövetségesként megnyerjék, a velük való találkozást rendszeressé tegyék, beszámolva az ágazat aktuális feladatairól, történéseiről és elért eredményeiről.

ÁLTALÁNOS INFORMÁCIÓK A SZERVEZETRŐL

A megalakulás éve: 1993.

A VSZT non-profit alapon működtetett szervezet, melynek tagjai:

- növénynevelők, fajtatulajdonosok,
- vetőmag-szaporítók, vetőmag-feldolgozók,
- forgalmazók.

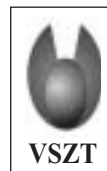
A jelenlegi taglétszám: 826.

A VSZT feladatai:

- az ágazati szereplők érdekeinek országos szintű összehangolása,
- részvétel az államigazgatási szervek munkájában (döntés előkészítés, véleményezés),
- az ágazat helyzetével, fejlesztésével kapcsolatos javaslatok kidolgozása, információk szerzése, feldolgozása és közreadása,
- a magyar vetőmagszakma képviselete nemzetközi szervezetekben és eseményeken.

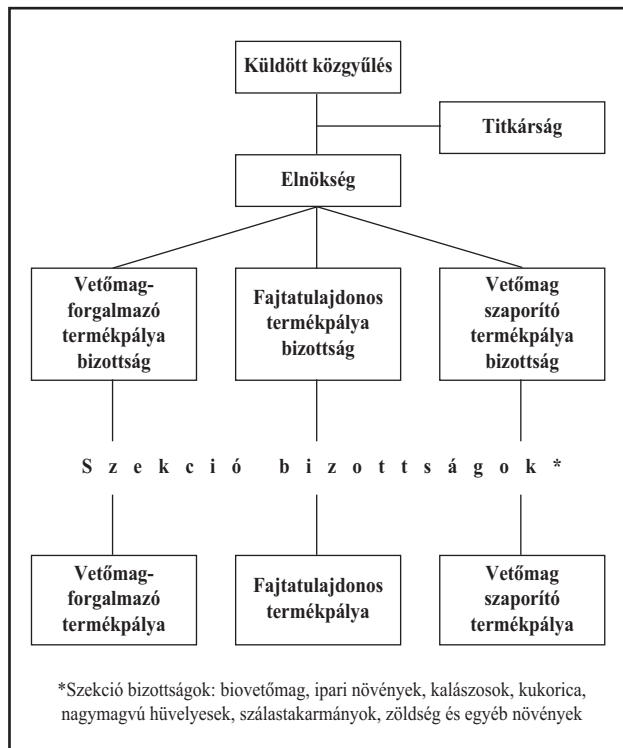
A VSZT több nemzetközi szervezetek tagja, így:

- a Nemzetközi Vetőmag Szövetségnek (ISF),
- az Európai Vetőmag Szövetségnek (ESA),
- az Európai Kukorica Szövetségnek (CEPM), és
- a Kelet-Európai Vetőmag Hálózatnak (EESNET).
- Delegált képviseleti jog illeti meg a COPA-COGECA vetőmag albizottságában.

A VSZT ÁTALAKULÁSA

Több szakmai fórumon megvitatott előkészítő munka után a VSZT küldött közgyűlésein elfogadták az új struktúrán alapuló módosított alapszabályt.

Felépítés

Az új struktúra és működési forma kialakítását szükségessé tette;

- Az EU csatlakozással szükségesszerűvé vált a szervezet felépítését és működését az uniós normákhoz igazítani és VSZT-t „szakmaközi szervezatként” működtetni tovább.
- A szervezet új alapját a tevékenységi körökre szerveződő termékpályák alkotják. Ezek a termékpályák a következők:
  - Fajtatulajdonosi Termékpálya,
  - Vetőmag-szaporítói Termékpálya,
  - Vetőmag-forgalmazói Termékpálya.

Valamennyi tagnak meg kellett határozni, hogy tevékenységi körét melyik termékpálya jellemzi a legjobban. A tagok szavazati joggal csak a választott termékpályában rendelkezhetnek, azonban a többi termékpálya taggyűlés munkájában is részt vehetnek. A termékpályák – csak a ter-

mékpályát érintő kérdésekben – önállóan döntenek és ezt a határozatot a terméktanács minden képviselője köteles képviselni.

Tisztújítás

A szerkezeti forma és működési változások mellett a VSZT teljes tisztújítása is lezajlott. A három termékpályát irányító elnökök egyben a VSZT alelnökei is, valamint 2 évenkénti rotációs rendszerben látják el az elnöki teendőket. Vetőmag-szaporító Termékpálya elnök és VSZT elnöke: **Takács Géza** (IKR Zrt.), Vetőmag-forgalmazó Termékpálya elnök: **Kolop László** (KITE Zrt.), Fajtatulajdonosi Termékpálya elnök: **Dr. Láng László** (MTA Mg. Kut. Int.).

A VETŐMAGÁGAZAT HELYZETE MAGYARORSZÁGON

A vetőmagtermesztés a magyar mezőgazdaság jelentős és nagy hagyományokkal rendelkező ágazata. A vetőmag, amely kiinduló pontja és döntő mértékben meghatározója a növénytermesztés sikerének, mindig fontos szerepet töltött be a gazdaságban. A piacot jellemző kínálati viszonyok, az élesedő verseny és a szigorúbb minőségi előírások megkövetelik a jó minőségű, igazolt eredetű vetőmag használatát.

A magyar vetőmagágazat agrártermelésben elfoglalt helyzetét és fejlesztési lehetőségeit elemezve realitásként kell elfogadni a határokon átnyúló, külföldi tőke bevonásával megvalósuló fejlesztéseket. Nemzeti érdekeink ugyanakkor megkívánják, hogy ennek az ágazat-

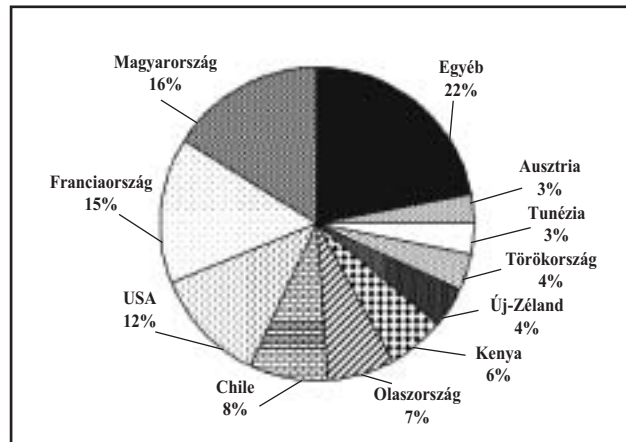
VETŐMAG-SZAPORÍTÁS, 2006

Megnevezés	Alkalmas szaporító terület ha	Belföldi alkalmas fémzárolás tonna	Export fémzárolás tonna	Fémzárolás összesen tonna
Kalászosok	39.522,7	105.236	4.309	109.545
Kukorica	19.359,5	38.054	46.781	84.835
Hüvelyesek	4.713,4	6.458	4.594	11.052
Herefélék	5.667,7	104	157	261
Olajosok és ipari növények	5.023,7	2.815	7.802	10.617
Gyep- és takarmányfűvek	6.025,6	630	1.226	1.856
Szudánifű és cirokfélék	177,0	173	143	316
Répa-félék	17,6	1	90	91
Zöldségfélék	120,1	80	213	293
Gyógy-illóolajok- és fűszernövények	3.359,4	52	27	79
ÖSSZESEN:	83.986,7	153.603	65.342	218.945

nak elsősorban a Magyarországon történő fejlesztését segítsük elő.

A hazai szántóterület 3-4%-án folyik vetőmagtermesztés, melynek keretében közel 100 növényfaj 1 200 fajtájának vetőmag-szaporítása történik.

A nemzetközi vetőmag-kereskedelem feltétele az OECD fajtaigazolási rendszer fenntartás, az ezzel kapcsolatos hiteles nyilvántartási és felügyeleti rendszer, valamint a nemzetközi érvényű vetőmagminősítő bizonyítványok kiadása. Az OECD 2004–2005. éves statisztikai jelentése szerint az ilyen, OECD rendszer alapján certifikált vetőmag mennyiség tekintetében elsők vagyunk a világon. A magyar vetőmagágazat az USA után a második legnagyobb beszállítója az EU-nak. A fogadó piacok arányainak tekintetében jelentős átalakulás történt az elmúlt 10-15 év során. A 90-es évek közepén az összes vetőmagelexport 40%-a a FÁK országai felé irányult, míg napjainkra ez az arány 4-5%-ra csökkent. Az EU tagországokba történő kiszállítás részaránya a teljes vetőmagki-

OECD rendszerben minősített vetőmagok országokénti megoszlása

vitelen belül 40%-ról 60%-ra növekedett. A vetőmagkivitelben belül a legnagyobb értéket a hibridkukorica vetőmagelexport jelenti. (x)

Enying, 2007. május 30.

Syngenta üzletbaráti találkozó

Az egyik legnagyobb hagyományokkal rendelkező cég – jogelődjei révén – a növényvédelmi és vetőmagszakma Magyarországon működő reprezentáns világcégei között a Syngenta. Az, hogy a hagyományok és a modernség milyen jól megfér egymással, arra jó példa az évenként ismétlődően rendezett Syngenta üzletbaráti találkozó, ahol a cég legjobb partnereit, a bevált házigazda Enying Zrt.-vel együttműködve úgy látja tartalmazni a szabadidős és szakmai programokkal vendégül, hogy minden jelenlévő jól érezze magát.

A jól szervezett kikapcsolódás mellett a szakmai látványok sem maradnak el. Szántóföldi fajta- és kezelési bemutatók, szakmai újdonságok, társszervezetek, közöttük szaklapok is kiállítanak, sőt gépforgalmazók is megjelennek.

Aki jól odafigyel, sokat tanulhat, szakmai tapasztalatokkal is gazdagodhat egy ilyen jellegű rendezvényen.

A SZERK.

TISZTELT ELŐFIZETŐNK!

Tájékoztatjuk, hogy a Kiadónk terjesztésében megjelenő MAG c. lapunkra szóló előfizetését folyamatosan tekintjük! Akkor kell változást bejelentenie a 2007. évre vonatkozó előfizetésre, ha a példányszámot, esetleg a címlistát módosítja (pontos szállítási, valamint számlázási név- és cím-megjelöléssel). Az esetleges módosítást szíveskedjen levélben, faxon vagy e-mailben megküldeni:

VETMA Kht. 1073 Budapest, Dob u. 90. Telefon/fax: 322-5661, Fax: 365-6130, Mobil: 06-30-221-7990, e-mail: vetma@t-online.hu, mag@vetma.org

Az őszi búza fajtahasználatról...

Mit veszítünk?

Valahogyan nem találjuk a helyünket Európában – úgy értem, a Közösségben, az Unióban, és azt a helyünket nem találjuk, ami gazdasági téren elérhető lenne. Egészen pontosan az őszi búza kereskedelmében sem találjuk a minket megillető helyet.

Úgy szenvedünk el gazdasági hátrányt, hogy közben nem élünk a lehetőségeinkkel. Az EU a működéséhez szükséges kötelezettségeinket behajtotta rajtunk, így például van egy *abszolút EU-konform fajtaelismerési rendszerünk* (lényegileg ilyen volt már az a csatlakozás megelőzően is). Ennek egyenes velejárója, hogy a Közösségi Fajtakatalógus összes fajtája és a magyar Nemzeti Fajtajegyzékben szereplő fajták – őszi búza esetében ez 123 – jogszerűen szaporítható, termesztendő.

Hasonló a helyzet, mint a fogyasztási cikkek esetében. Ott senki sem rémül meg a bőséges választéktól (igaz, hogy a tünetet ott sem mindig tudjuk kezelni).

Korunkra jellemző tünet – a dömping. Ezzel a búzafajták esetében nem tudunk mit kezdeni. A szám szerint sok fajta pedig fölfogható úgy is, hogy ez jó hír, mert szélesek a választási lehetőségek. Egyúttal rossz hír is, mert csak ebből lehet, érdemes és kell azt a néhány fajtát kiválasztani, amivel eredményesek lehetünk (mint termelő, kereskedő, molnár, pék...).

Vagyis nincs külön további egy/több lista, csoport, ahonnan mintegy előszűrőzött módon lehetne választani.

A körülöttünk lévő országokban mindenhol működik valamilyen, az állami elismerés utáni, a fajtakört szűkítő vizsgálati rendszer, amely közvetlenül termelői érdekeket szolgál és kísérleti kontroll alatt tartja a fajtáknak azt a körét, melyet jól fölfogott érdekük kíván. A mai napig emlegetett Bánkúti búza korszakából talán azt említjük a legritkábban, hogy akkor az állam működtetett egy önálló intézetet, amely nagymértékben segítette a magyar búza akkori piaci sikerét.

A fajtajelöltek minőségvizsgálatát ma egyre szűkebb körűen végezzük. Az árúbúza minősége pedig a fajtatulajdonságtól, a termőhelyi és évjárató hatástól függően alakul. Természetes, hogy megvizsgáljuk minden évben a megtermelt új búza minőségét. A termőhely minőségre gyakorolt hatását ismerjük. Az időjárás hatását kevésbé tudjuk befolyásolni. *A fajta genetikusan kódolt minőségének megismeréséről pedig lemondunk?*

Illetve lemondunk azokról az ismeretekről, melyeket az azonosság körülményei között végzett kisparcellás fajtakísérletek révén kaphatunk meg.

Nem ismerünk jobb módszert (és olcsóbbat) ennél!

Elégséges számú vizsgálati adat birtokában a fajtajelöltekre „rásüthető a minőségi bélyeg”. Sokféle minőségi csoportosítás lehetséges, és a piaci minőség gyakran lehet kedvezőbb az elvárhatónál. Hátrányos körülmények (*időjárás vagy termőhely*) között biztos támpontot csak a genetikailag kódolt tulajdonság nyújt (*ha ismerjük*). Példaként említhető, hogy a jelenlegi fajta elismerési rendszer biztonsággal szűri ki a gyenge állóképességű és a kifagyás veszélyét rejtő fajtajelölteket (*illetve jól tükrözi a két tulajdonság értékét*).

MIT NYÚJT MA A NEMZETI FAJTAJEGYZÉK A MINŐSÉGET ILLETŐEN?

Három érési csoportba és három minőségi kategóriába sorolja a fajtákat. A számszerű mérleg a következő:

Érécsoport, minőség	Javító	Malmi	Egyéb	Összesen
Korai érésű	7	38	6	51
Középerésű	9	35	3	47
Késői érésű	9	16	-	25
Összesen	25	89	9	123

Ebből a termelő még nem tud fajtát választani.

Fordítsuk meg a kérdést! Nézzük meg a jelenleg legnagyobb területen termesztett fajták tulajdonságait!

A fajtahasználatra – jobb híján – a vetőmag szaporító terület vagy a fémzárolt vetőmag adatokból következtethetünk, amik a búzánál szorosan összetartoznak, bármelyiket használva jól közelíthetjük a tényleges fajta-arányokat.

Az előző évben önkényesen 2%-os szaporító területi aránynál határt szabva tizenhat fajta szerepelt: **GK Ati (korábban GK Attila), GK Élet, GK Garaboly, GK Kalász, GK Petur, Jubilejnaja 50, Lupus, Mv Csárdás, Mv Ködmön, Mv Magdaléna, Mv Magvas, Mv Marsall, Mv Palotás, Mv Suba, Mv Verbunkos, Saturnus.**

Sok nézőpontból elemezhető tovább ez a fajtasor. Ismét önkényes szempontok szerint néhány ezekből a megállapításokból:

– *hat fajta korai érésű, hét középerésű és három a késői érécsoportoz tartozik. Az évek óta legnépszerűbb fajták közé tartozó Mv Magdaléna, de az Mv Csárdás is a*

ÁLLAMILAG ELISMERT ŐSZI BÚZA FAJTÁK ESÉSSZÁM VIZSGÁLATI EREDMÉNYEI (2005)

Fajta száma	Fajta neve	Debrecen	Szombat-hely	Tordas	Röjtök-muzsaj	Dalmand	Kompolt	Kaposvár	Hódmező-vásárhely	Átlag (sec)
AE I										
1	GK Óthalom	309	69	289	141	363	373	248	340	267
2	Alföld 90	293	270	359	314	281	393	294	275	310
3	Kompolti 3	239	76	259	232	237	323	270	269	238
4	GK Élet	299	97	349	220	255	356	270	342	274
5	GK Kalász	252	69	298	213	204	343	283	282	243
6	GK Garaboly	254	62	274	120	164	309	277	275	217
7	Flori 2	288	79	338	95	258	349	297	281	248
8	Rusija	175	62	165	62	114	143	175	227	140
9	GK Verecke	347	103	401	286	332	389	206	398	308
10	Abony	258	119	312	253	162	384	294	272	257
11	Mv Emese	160	62	146	63	67	280	251	307	167
12	Mv Palotás	190	62	154	65	62	317	193	332	172
13	Mv Dalma	232	62	243	62	103	290	180	316	186
14	Ukrainka	253	62	141	64	84	281	187	350	178
15	GK Csongrád	268	73	282	221	256	298	218	296	239
16	GK Ati	221	62	250	71	207	239	230	262	193
17	Mv Marsall	357	69	384	248	264	392	318	401	304
18	Mv Mambo	167	62	133	66	64	317	269	296	172
19	Gk Magor	235	62	300	153	157	275	181	217	198
20	GK Cinege	298	217	323	276	294	323	249	292	284
21	Guarni	265	62	262	183	244	325	252	311	238
22	Mv Toborzó	274	62	275	85	167	323	240	313	217
23	GK Tisza	348	185	399	332	295	390	274	396	327
24	GK Hargita	245	94	290	222	242	333	285	268	247
25	GK Széphalom	259	139	285	104	214	174	199	297	209
26	Mv Regiment	240	63	242	170	164	321	175	262	205
27	Mv Hombár	245	62	238	76	170	282	189	298	195
	Érécsoport átlaga:	258	91	274	163	201	316	241	303	231
ÁE II										
1	Mv Magvas	368	258	417	328	378	413	346	387	362
2	GK Marcal	344	258	373	331	342	346	331	286	326
3	Kondor	252	82	247	88	105	232	139	186	166
4	GK Cipó	385	239	340	171	326	341	217	342	295
5	Róna	354	63	366	109	288	391	313	359	280
6	Hunor	383	277	403	339	337	417	343	390	361
7	Buzogány	388	80	361	124	296	401	329	386	296
8	Győző	348		350	206	255	310	318	343	286
9	GK Miska	326	237	313	269	276	341	282	288	292
10	Mv Csárdás	314	90	340	118	204	352	270	384	259
11	GK Petur	305	108	354	261	305	390	333	350	301
12	Alex	311	62	358	185	290	366	340	326	280
13	GK Rába	307	95	393	146	263	306	174	253	242
14	Bőség	345	238	368	275	377	386	247	326	320
15	MF Kazal	342	66	307	262	326	379	308	342	292
16	Mv Verbunkos	300	63	300	124	219	388	274	387	257
17	Borcsa	271	62	272	156	270	300	278	335	243
18	Atrium	386	143	381	246	345	392	313	349	319
19	GK Hattyú	317	122	320	227	292	354	315	325	284
20	Mv Süveges	398	157	419	259	314	325	325	412	326
21	Mv Suba	318	67	291	168	215	372	275	302	251
22	Mv Ködmön	359	62	275	180	257	404	295	412	281

Fajta száma	Fajta neve	Debrecen	Szombathely	Tordas	Röjtökmuzsaj	Dalmand	Kompolt	Kaposvár	Hódmezővásárhely	Átlag (sec)
23	MF Boglya	380	62	374	302	361	398	347	371	324
24	Sixtus	309	152	367	165	305	347	295	310	281
25	Mv Béres	257	86	214	174	188	322	292	333	233
28	Bobino	245	62	230	82	140	292	192	213	182
29	Biotop	318	97	369	228	302	361	267	329	284
30	Cornelius	300	62	295	92	180	338	236	302	226
	Éréscsoport átlaga:	322	107	328	196	271	353	285	333	274
AE III										
1	Gaspard	320	117	337	165	259	349	292	317	270
2	Mv magdaléna	227	166	290	171	203	352	281	371	258
3	Maximus	298	65	352	267	319	338	307	309	282
4	Ludwig	305	82	329	265	257	335	300	310	273
5	Carlo	288	146	371	195	265	386	293	329	284
6	Capo	330	351	402	308	334	398	316	315	344
7	GK Holló	277	304	365	291	329	359	286	323	317
8	GK Kunhalom	327	135	407	342	335	379	340	353	327
9	Mv Mazurka	392	249	418	321	375	423	370	413	370
10	GK Piacos	342	267	378	249	320	381	350	376	333
11	GK Kapos	253	344	421	238	300	411	347	404	340
12	Mv Walzer	238	111	218	94	133	302	250	321	208
14	Bill	286	120	318	212	298	361	302	273	271
	Éréscsoport átlaga:	299	189	354	240	287	367	310	340	298
	Főátlag:	297	125	315	191	247	341	273	324	264
szabvány alatti		malmi minőségnek megfelelő			javító					

- jegyzéken késői érésű, valójában a közép- és késői éréscsoport határán érik,
- hét fajtát a javító minőségűek közé sorolunk, de a maradék kilenc fajta is jellemzően keményszemű, és a malmi/javító határon mozgó és ismét jellemzően bőtermő fajta,
  - a 37 éves Jubilejnaja 50 még mindig termesztésben van (miért?),
  - a sorrendben első négy fajta (kb. 25%-os részarányt képviselnek) 1999 ősze előtt kapott állami elismerést (ez nagyjából rendben lévőnek látszik),
  - 2002 ősze után elismert fajta nincs ezen a listán,
  - a fajták vagy javító minőségűek, vagy javítóhoz közeli malmi minőségűek (minőségi mutatóik jellemzően szűk körben változnak),
  - a Jubilejnaja 50, továbbá az ezen a listán nem szereplő, de termesztésben lévő GK Óthalom, Alföld 90 és Kompolti 3 fajták mind 1990 előtt kaptak állami elismerést – még átestek a jelenleginél részletesebb állami minőségvizsgálaton – és elegendő vizsgálati eredményük ismert ahhoz, hogy megállapítható legyen, a malmok és a pékségek elvárásainak is leginkább megfelelnek.

Ha tágabb körben nézzük a fajtahasználatot, a következő leltár áll össze a 2007. évben szemlére bejelentett vetőmag szaporító területe alapján:

- 10 fajta a vetőmagszaporító terület **50,8%-át**,
- 15 fajta a vetőmagszaporító terület **67,9%-át**,
- 21 fajta a vetőmagszaporító terület **75,9%-át**,
- 25 fajta a vetőmagszaporító terület **81,9%-át**,
- 37 fajta a vetőmagszaporító terület **90,3%-át** foglalja el.

Összesen **106** fajtát jelentettek be szántóföldi ellenőrzésre.

A szakmai közvélemény általában a harmincas, maximum negyvenes fajtaszámot tartja kezelhetőnek. Ebbe a keretbe belefér a „derékhad” és a bejövő új fajták köre is.

Most már második éve, hogy hiányzik Magyarországon ennek a 30-40 fajtának az egységes kísérleti kontrollja.

Az utolsó még teljes év vizsgálati eredményei közül csupán egy tulajdonság (az üstökösként feltűnt) esésszám értékeket elemezve modell értékű az adatsor. A könnyebb áttekinthetőség érdekében inverzzel jelöltük a szabvány alatti értékeket, rászterrel a malmi-, és fehéren a javító minőséghez kötött esésszám értékeket. Szombathely és Röjtökmuzsaj mintái mutatják a kedvezőtlen termőhelyi – ez esetben időjárás – hatást. Hódmezővásárhely, Kompolt és Tordas ennek az ellenkezőjét. Hasonlóan beszédesek a vízszintes sorok is. A szinte „végig negatív” vagy „csupa fehér” sorok igen is fajtákhoz kötődnek, jellemzik és minősítik azokat.

A fajtakísérleteket sorozatosan érik kritikák különböző indíttatásból. Ritkán adódik (*szerencsére*), amikor egy-egy tulajdonság szinte a skála teljes terjedelmében így kifejeződik. Szükségünk van – a két kísérlet típus között átjárható módon – a természetben lévő fajták folyamatos kísérleti kontrolljára (*mindenkinek*).

Vagy nem végzünk kísérlet, de akkor valamit elveszítünk. Hogy mit veszíthetünk ezzel az információs dömping korában? Információt! Példázza ezt a közölt táblá-

zat. Az eredmények nagyon is valóságos képet tükröznek, helyhatás és fajtaérték egyaránt jól érvényesülnek. Ilyen eredmények birtokában egy-egy fajta „megbélyegezhető”. *De ha nincs kísérlet, nincs ilyen eredmény. Ezt veszítjük!*

KOVÁCS SÁNDOR
AGRÁRMÉRNÖK
TÉMAVEZETŐ
MGSZH

HIRDETÉS IGÉNYLŐ LAP

A MAG Kutatás, Fejlesztés és Környezet c. szaklap 2007. évi számaiban hirdetni kívánunk:

Név: .....

Cím: .....

☐	fekete-fehér	1/1	160 e Ft + ÁFA
☐	színes	1/1	250–350 e Ft + ÁFA
☐	fekete-fehér	1/2	100 e Ft + ÁFA
☐	színes	1/2	160–200 e Ft + ÁFA

.....
cégszerű aláírás

Nyomdakész hirdetési anyag (film), színre bontott képanyag esetén technikai költséget nem számítunk fel. Kapott képanyag és szöveg megküldésekor – igény szerint – a hirdetés lay out-ját is megtervezzük, s kivitelezünk. Egyedi kívánásokat – megrendelés esetén – tetszés szerinti kivitelben, s példányszámban teljesítünk.

A hirdetésre szánt szakanyag leadása minden hónap első hetében.

VETMA Marketingkommunikációs Kht. 1073 Budapest, Dob u. 90.

Telefon: 06-(1) 322-9078, Tel./fax: 06-(1) 322-5661, Mobil: 06 30 221-7990

E-mail: vetma@t-online.hu, mag@vetma.org

Ha rendszeresen hirdet
szaklapunkban, nemcsak
cégét, termékeit reklámozza,
ismertségét növeli,
hanem hozzájárul
a gazdasági kommunikáció;
a szakmai tájékoztatás,
tájékozódás, információ-
áramoltatás színvonalának
kívánt és szükséges
emeléséhez,
és szaklapunkat is támogatja.

A VETMA Kht.,
a MAG Kutatás-Fejlesztés
és Környezet Szerkesztősége

„Tolle, lege et fac!!!”
Vedd, olvasd és cselekedd!!!

**RENDELJE VAGY ÚJÍTSA MEG A MAG C. SZAKLAP ELŐFIZETÉSÉT 2007. ÉVRE!
ELŐFIZETÉS TOVÁBBRA IS VÁLTOZTALAN ÁRON ÉS FELTÉTELEKKEL!!!**

MEGRENDELŐ LAP

MEGRENDELJÜK ÖNÖKNÉL 2007. ÉVRE A MAG KUTATÁS, FEJLESZTÉS ÉS KÖRNYEZET C. SZAKLAPOT.
ELŐFIZETÉSI DÍJ: 2688 FT/ÉV (+ POSTAKÖLTSÉG)

Név: .....

LEVELEZÉSI CÍM: ..... SZÁMLÁZÁSI CÍM: .....

PÉLDÁNYSZÁM: ..... DÁTUM: ..... CÉGSZERŰ ALÁÍRÁS: .....

VETMA MARKETINGKOMMUNIKÁCIÓS KHT.

1073 BUDAPEST, DOB U. 90. MOBIL: 06 30 221-7990 E-MAIL: VETMA@T-ONLINE.HU

BANKSZÁMLASZÁM: 56100055-16100192

AJÁNlja SZAKLAPUNKAT KOLLÉGÁINAK IS!

Kalászos vetőmagszaporítási helyzetkép

AKTUÁLIS

Az EU-csatlakozás óta hazánkban tapasztalt vetőmagelőállítási területre és fémzárólagási mennyiségre vonatkozó csökkenési tendencia 2007-ben megállt. Ez az örvendetes tény egyrészt köszönhető annak, hogy az elmúlt két évben a fajtabemutatókon, a különböző szakmai fórumokon, a médiában már kiemelt hangsúlyt kaptak a fémzárólag vetőmaghasználat vitathatatlan előnyei, valamint annak, hogy a második világháború óta nem volt olyan csekély mérvű a kalászos fajok vetőmagszaporító területe, mint a tavalyi évben. A fémzárólagási mennyiségek is messze elmaradtak a megszokottól. Mindezek következtében 2006 őszén a korábbi évekről áthúzóó okészetekkel együtt is hiányhelyzet állt elő több kalászos fajnál, eladatlan fémzárólag vetőmagkészletek nem maradtak.

Nézzük hogyan alakultak a főbb kalászos fajok idei szántóföldi ellenőrzésre és minősítésre bejelentett területei.

A tavalyi 29 799 hektáros szemlélt területtel szemben idén 31 864 hektár **őszi búza** vetőmagszaporítást jelentettek be szántóföldi ellenőrzésre és minősítésre. A legnagyobb mértékű növekedést a Heves, Pest és Somogy megyei térségekben tapasztaltuk. Komárom-Esztergom, Nógrád és Tolna megyékben viszont csökkent a terület. A kedvezőtlen tavaszi időjárás (aszály, fagy) és a júniusi hőségnapok ismeretében a termésátlag vetőmagból 4,2-4,4 tonna/ha körüli várható. A tavalyi kizárási arányt (5,5%) alapul véve a kb. 30 000 hektár alkalmas minősítésű területen a nyers termés 125 000 tonna körül becsülhető. Átlagos tisztítási veszteséggel számolva őszi vetésre 80 000-85 000 tonna fémzárólag vetőmag fog rendelkezésre állni. A tisztítási veszteséget és minőséget tovább ronthatja az a szemle tapasztalat, hogy a gyakori virágzáskori esők kedveztek a gombabetegségek kialakulásának és terjedésének. Az idei évben szeptóriás pelyvabarnulás és fuzárium tüneteit láthattuk gyakrabban a szaporításokban. A táblán tapasztalt fertőzések alacsony csírázóképeséget okozhatnak a vetőmagtételnél, mert az elsődleges fertőzés következtében aszott szemek rostálással ugyan eltávolítha-

tóak, azonban a szabad szemmel kevésbé látható másodlagos fertőzést mutató szemek benne maradnak a vetőmagtétélekben. Az ilyen szemek jobb esetben csírázhatnak ugyan, de a csíranövény életképessége messze elmarad az egészségestől. Összefoglalva őszi búza vetőmagból akár hiányhelyzet is kialakulhat, hiszen az okészetek az elmúlt évekkel ellentétben az idén nem terhelik a vetőmagpiacot.

Az Európai Unióhoz való csatlakozásunk óta tapasztalható területcsökkenés ellenére a szaporításban szereplő fajták száma nőtt, elsősorban a külföldi fajták térnyerése miatt. A fajták száma 15-tel nőtt 2006. évhez képest. Egyre több ismeretlen fajta kerül kipróbálásra, ami az európai fejlett országokban jól bevált ajánlati fajtalista hiányában nagy termesztési kockázattal járhat, különösen olyan szélsőséges évjáratokban mint például az idei. Ki kell azonban emelni, hogy az előző 6 évben nőtt ugyan a külföldi fajták száma a szaporításokban (29-ről 57-re), de a területi részarányuk 22-28% között mozog, EU csatlakozásunk óta jelentős mértékben nem növekedett. *A termelők nagy része a Magyarországon nemesí-*

1. táblázat
ŐSZI BÚZA VETŐMAG ELŐÁLLÍTÁS (1990–2007)

Év	Szap. terület ha	Fajták száma (db)	Táblák száma	Átlag termés kg/ha	Összes termés (t)
1990	74.537	46	2.036	5.401	369.150
1991	47.943	45	1.445	5.502	219.173
1992	33.834	45	1.020	4.827	153.147
1993	40.619	50	1.120	3.871	151.611
1994	53.095	57	1.917	5.448	261.189
1995	53.371	60	2.084	5.043	243.726
1996	54.865	64	2.077	4.171	217.012
1997	55.079	70	2.365	5.219	267.896
1998	56.155	74	2.604	5.250	278.587
1999	43.572	82	2.179	4.652	189.431
2000	54.058	87	2.855	4.961	255.372
2001	65.352	101	3.230	5.180	327.420
2002	54.488	100	2.899	4.515	240.360
2003	52.205	109	2.908	3.566	181.260
2004	50.409	107	3.018	6.057	297.767
2005	43.477	105	2.411	5.238	221.190
2006	29.799	108	1.771	4.991	140.424
2007*	31.864				

*Bejelentett terület

tett és állami kísérletekben bizonyított fajtákban bízik továbbra is.

Az **őszi árpa** vetőmagelőállító terület nagysága 2007-ben 5 541 hektár, a tavalyi 4 094 hektárral szemben. Az őszi búzával ellentétben a nagyobb növekedés azzal magyarázható, hogy az árunövény piaci ára kedvezően alakult az elmúlt 3 évben a külföldi megkeresések miatt. A kalászosok közül ezen faj vetőmagja iránt volt a legnagyobb kereslet 2005. és 2006. év őszén is.

A számottevő vírusfertőzések és a tavaszi aszály miatt a tavalyinál jóval alacsonyabb termésátlag várható, így a megnövekedett terület ellenére a vásárlói igényeket szűkösen lehet majd kielégíteni 2007. év őszén.

A kalászos növények közül az Európai Unió csatlakozásunk legnagyobb vesztese a rozs mellett kétségtelenül az **őszi tritikále**. Míg 2004-ben történetének eddigi legnagyobb vetőmagelőállítási területnagyságát érte el, addig 2006. évben ennek már csak kevesebb, mint 17 százalékán 723,4 hektáron jelentettek be szántóföldi ellenőrzésre tritikále vetőmagszaporító területet. Az intervencióra jogosult növények közül való kizárása hátrányosan érintette e kultúra piaci lehetőségeit, így a termelők költségtakarékosság okán nem vesznek fémzárolt vetőmagot. A vetőmagelőállító terület csak azért nőtt 2007. évben 1 666 hektárra, mert az elmúlt év őszén a lecsökkent vetőmagszaporítási területek következtében nagyon kevés fémzárolt vetőmag állt a vásárlók rendelkezésére. A jövőt tekintve a tritikále energetikai célra történő felhasználhatósága miatt növekedhet a fizetőképes kereslet a faj vetőmagja iránt, illetve az elmúlt 3 évben fellépő, a fajra eddig nem jellemző növénybetegségek miatt várhatóan többen fognak gondos körülmények között előállított, fémzárolt vetőmagot vásárolni.

A **tavaszi árpa** 2004. év óta tartó szemleterület csökkenése 2006-ban

2. táblázat

A 2007. ÉVI SZÁNTÓFÖLDI ELLENŐRZÉSRE BEJELENTETT
ŐSZI BÚZA TERÜLET

Megye	Szemlélt terület, ha 2005	Szemlélt terület, ha 2006	Bejelentett terület, ha 2007	Változás 2006/2007 %
1. Bács-Kiskun	1.682	1.070,7	1.295,7	+21,0
2. Baranya	2.505,6	1.844,1	1.908,8	+3,5
3. Békés	5.455,8	3.819,4	4.398,1	+15,2
4. Borsod	3.542,5	2.508,8	2.649,2	+5,6
5. Csongrád	1.854,5	1.553,8	1.646	+5,9
4. Fejér	3.531,4	3.296,2	3.166,6	-3,9
5. Győr-Moson-Sopron	2.322,4	1.625,5	1.799,4	+10,7
6. Hajdú-Bihar	3.186,9	1.648,2	1.767,1	+7,2
7. Heves	1.070,9	568,7	1.097,2	+92,9
8. Jász-Nagykun-Szolnok	5.467,7	3.336,3	3.396,4	+1,8
9. Komárom-Esztergom	1.822,5	1.601,6	954,2	-40,4
10. Nógrád	397,2	359,6	178,1	-50,5
11. Pest	2.020,5	1.306	1.973,5	+51,1
12. Somogy	1.513,3	461,9	693,1	+50,1
13. Szabolcs-Szatmár-Bereg	1.326,4	879,6	963	+9,5
14. Tolna	2.050,6	1.088,1	900,4	-17,3
15. Vas	1.602	931,6	1.069,1	+14,8
16. Veszprém	1.617,9	1.299,8	1.299,1	-0,1
17. Zala	507,3	599,1	709	+18,3
Összesen	43.477,5	29.799	31.864	+6,9

3. táblázat

ŐSZI BÚZA VETŐMAG FÉMZÁROLÁSOK (1990–2006)

Év	Összes termés (t)		Fémzáróltból	
	összes (t)	belföld (t)	export (t)	
1990	369.150	140.870	136.173	51
1991	219.173	70.722	63.861	2.554
1992	153.147	85.515	80.377	2.751
1993	151.611	99.419	93.216	2.606
1994	261.189	148.621	144.558	1.079
1995	243.726	131.408	125.447	1.153
1996	217.012	141.275	130.847	1.823
1997	267.896	160.536	140.439	472
1998	278.587	143.119	128.516	1.097
1999	189.431	152.803	141.049	61,5
2000	255.372	186.799	182.553	659
2001	327.420	168.526	155.366	1.670
2002	240.360	161.544	153.224	1.331
2003	181.260	139.615	130.076	2.534
2004	297.767	157.524	151.491	1.551
2005	221.190	86.099	80.477	1.321
2006	140.424	81.594	77.344	1.914

tovább folytatódott. A tavalyi évben szemlélt 3 907,5 hektáros terület az utóbbi 50 év legkisebb szaporító területének számított. Már a 2004. évi vetésnél és azóta is tapasztalható fémzárolt vetőmagvásárlási igény visszaesésének oka az őszi búzánál leírtak mellett az volt, hogy az elmúlt években az árutermő terület rég nem látott alacsony szintre zuhant (2005: 146 000, 2006: 122 000 ha). A tavalyinál nagyobb idei vetőmagszaporító terület (6 446 ha) oka az lehet, hogy a magyarországi malátagyárak 2007-ben ismét teljes kapacitással fognak dolgozni és több külföldi cég is tervez tavaszi árpa termeltetést hazánkban. Az árutermő terület nagymértékben nőtt ez év tavaszán.

Összefoglalva a kalászos fajok vetőmagszaporító területeinek csökkenése megállt 2007. évben, de mivel a csökkenést kiváltó okok (pl. *továbbra sem támogatási feltétel a fémzárolt vetőmaghasználat, a minősítő díjak*

4. táblázat

HAZAI ÉS KÜLFÖLDI NEMESÍTÉSŰ FAJTÁK
ARÁNYA ŐSZI BÚZA ALKALMAS
MINŐSÍTÉSŰ SZAPORÍTÁSOKBAN (2002–2007)

Év	Hazai fajta		Külföldi fajta	
	db	terület %-os részaránya	db	terület %-os részaránya
2002	66	78,7	29	21,3
2003	78	80,1	32	19,9
2004	69	78,1	35	21,9
2005	64	75,1	39	24,9
2006	68	75,8	45	24,2
2007*	66	71,5	57	28,5

*bejelentett terület adatai

5. táblázat

ŐSZI KALÁSZOS VETŐMAGSZAPORÍTÁSOK
(2004–2007)

Faj	2004		2005		2006		2007 Bejelentett terület ha
	Szemlélt terület ha	Fémzár. összes tonna	Szemlélt terület ha	Fémzár. összes tonna	Szemlélt terület ha	Fémzár. összes tonna	
Őszi búza	50.409	157.524	43.459	86.099	29.799	81.594	31.864
Őszi durum búza	1.315,7	2.535	1.013,3	2.172	784,5	1.948	1.098
Őszi rozs	959,2	1.644	397,7	537	402,6	777	334
Őszi árpa	6.250,7	18.997	4.349	12.470	4.093,8	13.736	5.541
Hibrid rozs	324	1.456	544	1.612	396	408,5	-
Őszi tritikálé	4.507,6	11.297	2.213	3.281	723,4	2.742	1.666
Tönköly búza	391,9	396	40	12,6	76,5	155,4	90
Novum búza	6	-	5	-	11,2	-	-
Őszi zab	-	-	5	2,5	3	-	13
Összes kalászos:	64.164,1	193.849	52.026	106.187	36.290	101.361	40.606

6. táblázat

TAVASZI KALÁSZOS VETŐMAGSZAPORÍTÁSOK
(2004–2007)

Faj	2004		2005		2006		2006 Beje- lentett terület ha
	Szemlélt terület ha	Fémzár. szabv. és engedm. tonna	Szemlélt terület ha	Fémzár. szabv. és engedm. tonna	Szemlélt terület ha	Fémzár. szabv. és engedm. tonna	
Tavaszi tritikálé	19	23,4	30,9	36	58,4	148,9	64,9
Tavaszi búza	440,7	888,9	342,5	821,5	334,1	914,7	665
Tavaszi durum búza	109,8	6,1	24,1	0	18	40	37,9
Tavaszi árpa	8.421,5	11.128	4.854,6	7.552	3.907	10.519	6.446
Tavaszi zab	2.528,2	2.635	691,2	1.240	446	1.251	973
Csupasz zab	39,2	7,5	34,6	10,6	3	3,4	81
Összes kalászos:	11.558	14.689	5.978	9.660	4.767	12.877	8.268

*2007 06. 1-jei adatfeldolgozási állapot

visszaigényelhetősége megszűnt, a nyomonkövetési rendszer gyakorlatban nem valósult meg stb.) nem szűntek meg, a helyzet továbbra sem biztató. A lecsökkent vetőmagszaporító területek miatt szélsőséges klimatikus évjáratokban vetőmaghiány léphet fel Magyarországon. Az EU kalászosokra jellemző átlagos 50 százalékos felújítási arányával szemben hazánkban tavaly a VSZT adatai szerint őszi búzánál 28%, őszi árpánál 34%, őszi rozsnál 8% és őszi tritikálénál 11% voltak az értékszámok, egy olyan országban, amely vetőmag nagyhatalomnak számít a világban. A legújabb OECD statisztika szerint megelőzve az USA-t, Franciaországot, a legtöbb OECD rendszerben fémzárolt vetőmagot még mindig Magyarország állított elő a 2004/ 2005. gazdasági évben. *Önkéntelenül merül fel tehát a kérdés, hogy egy ilyen nagy hagyományokkal rendelkező országban továbbra is megengedhető-e, hogy a kalászos vetőmagágot legyen afféle „fekete bárány” avagy születnek végre megfelelő, megnyugtató, válságkezelő intézkedések?*

BENKE ZOLTÁN
KALÁSZOS TÉMAVEZETŐ
MGSZH

Gondolatok a sikeres repcetermesztés megvalósításához

A REPCE HELYZETE NAPJAINKBAN, KILÁTÁSOK

Az olajos-növények megítélésében és felhasználásában az elmúlt 1-2 év komoly változásokat hozott. *A megújuló energiaforrások iránti megnövekedett igény már ebben az évben is a repce területek jelentős fellendülését hozta, de az EU 7 éves tervei és az előrejelzések még további emelkedést jósolnak.*

Az Unió által kiadott tanulmányok szerint 2013-ban bioenergia célra felhasználandó olajosmag mennyisége a jelenlegi 10 millió tonnáról 2013-ra 18,5 millió tonnára nőhet, amely mérsékelten növekedő (évi 1,8%) termésszinten számolva is 3,3 millió hektárnyi termőterület növekedéssel jár. Az EU eddig is a világ legnagyobb repcetermelője volt, de termőterülete ebben az évben is jelentősen – mindösszesen mintegy 400 000 ha-ral – növekedett néhány tagállamban, így Franciaországban, Lengyelországban, Nagy-Britanniában és Magyarországon is. A vetésváltás szabályai szerint azonban itt a jövőben már csak mérsékelt területi növekedés képzelhető el, így az Unió repceigénye belső piacokról nem lesz kielégíthető, az import mennyisége várhatóan növekszik majd. A legnagyobb beszállítókként elsősorban a hihetetlen lendülettel fejlődő Ukrajna és Törökország jöhet számításba.

A hazai történéseket nézve nyilvánvalóvá, hogy az EU direktívát, azaz a 2008. évi 4,4%-os – majd 2010-ig az 5,75%-os! – bekeverési arányt a hazai töltőállomásokon is teljesíteni kell, ellenkező esetben +8 Ft/l jövedéki adóval büntetik a forgalmazót. Ennek szellemében a MOL már 2007-ben 200 000 t biodízel felvásárlására írt ki tendert, és kötött szerződést. A tervek szerint munkába állnak a komáromi, a gyöngyösoroszi, a kunhegyesi, a mátészalkai és a bábolnai üzemek. A fennmaradó igényt szlovákiai importból fedezi majd a MOL.

Ha csak a hazai biodízel igényeket elégítenénk ki, a mai, reálisan elérhető mintegy 2,5-3 t/ha-os termésszinten számolva, mintegy 130-160 000 ha vetésterületre lenne szükség, és akkor még nem számoltunk az egyéb élelmiszer-célú és ipari igényekkel. A magas, és megint felfelé ívelő terményárakból is arra lehet következtetni, hogy a repce pillanatnyilag az egyik legkeresettebb, legjobban eladható termény Európa piacain.

Mindamellet, hogy a biodízel gyártás elindítása és fejlesztése óriási feladatot ró az egyes országokra – tekintettel a szükséges beruházásokra, a szervező, termelő és kereskedelmi munkára – egyben olyan *fejlesztési lehetőséget is nyújt* a programban résztvevőknek, melyre az elmúlt évek-

ben nemigen volt példa. Gondoljunk csak arra; a kiváló elővetemény-értékű, és az általában adott műszaki feltételek kihasználását elősegítő, s emellett az egyik legkeresettebb és legjobban megfizetett repce termelése a jövőben akár kétszeresére is növekedhet anélkül, hogy a többletermelés túltermelést, vagy az árak letörését vonná maga után. **Végre olyan biztos munkához és bevételhez juthatnak a mezőgazdasági termelők, mely nemcsak a globális környezetvédelmi célokat és a környezetbarát energia felhasználást szolgálja, de szavatolja a termelők biztonságát, gyarapodását is.**

A repce biodízel célra történő elsődleges hasznosítása azt is jelenti majd, hogy az **ipari hasznosítás iparszerű fegyelmet és biztonságot követel a szerződött mennyiségek teljesítésében is, azaz a repcetermelés eddigi bizonytalanságait, ingadozásait a lehető legkisebbre kell mérsékelni.** Ez elsősorban a termelés stabilizálását, a termelési eredmények jobb kiszámíthatóságát és tervezhetőségét jelenti. E célok teljesítéséhez kiváló genetikai alapokra, és az eddigieknél magasabb szintű, az eredményes termesztést jobban segítő termesztéstechnológiákra van szükség.

Mezőgazdaságunk szerkezetében végbemenő változások – miszerint földjeinken nemcsak élelmiszer- és takarmánynövényeket, de egyre több energianövényt is kell termelnünk – új megvilágításba helyezik az olajosnövények, ezen belül a repce szerepét is. **Végre! Hisz ez a többhasznú növény talán most kerül méltó helyére, s mostantól kapja meg azt a figyelmet, azt az „ellátást” és gondoskodást, ami ezt a kultúrát úgy agronómiai, mint gazdasági szempontból megilleti.** Talán most, hogy a *gazdatársadalom* érzi a biztos piaci háttérrel, és egy magasabb szintű technológia szükségességét és gazdasági előnyeit, az eddig úgymond „balkézről” kezelt repcénél is tudatosan törekszik majd a magasabb termésszintet garantáló technológia követésére.

FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEK

Nemesítés, biológiai alapok

A piaci igények növekedésére reagálva a repcével foglalkozó nemesítő- és fejlesztő vállalatok komoly erőfeszítéseket fejtenek ki a jelenlegi igényeknek legjobban megfelelő fajták és hibridek előállításáért, hogy a kialakult, és egyre feszebb versengésben kedvező pozíciót érjenek el a vetőmag-értékesítés, s ezáltal a megszerzett piaci részesedés tekintetében. Természetesen a fajtákkal szembeni követelmé-

nyek is egyre nagyobbak és egyre inkább finomodnak, specializálódnak. Manapság is elsődrendű elvárás a **kiemelkedő genetikai potenciál**, amely a termelőknél a nagy termékekben jelenik meg. A termésfokozás jól ismert nemesítői módszere a hibridizáció, amelyet a repcénél is egyre inkább alkalmaznak. Európai átlagban a hibridek részaránya 25% körüli, de vannak országok, ahol ennél lényegesen magasabbak. A legnagyobb repcetermelő Németországban például a hibridek aránya már 60%-ot ért el, de nálunk is 40% körüli.

A **hibridek előnyei** elsősorban a heterózishatás eredményeként jelentkező termésvételezésben, a fajtákénál nagyobb fejlődési erélyben – úgymond vigorosságban – ezáltal a természeti viszonyokhoz, de elsősorban a kedvezőtlen körülményekhez, így a rosszabb minőségű vetőágyhoz, a szárazsághoz, betegségek támadásához való jobb alkalmazkodásban nyilvánulnak meg.

A nemesítés fő célkitűzései a nagyobb termőképesség mellett a **kiváló alkalmazkodóképesség**, s az ezáltal elérhető **stabilitás fokozása**. Ez pedig azt jelenti, hogy a hazai természeti viszonyok között oly gyakori aszályos időjárásban megnyilvánuló **szárazságtűrés**, vagy extenzív viszonyok között is a jó teljesítőképesség, és a megbízható **télállóság** is elengedhetetlen követelmény. A stabilitás még azt is jelenti, hogy a **fajta jó ellenállóképességű**, de legalábbis tolerálja a kártevők és kórokozók támadásait, így a fertőzések hatására se a termés mennyiségében, se minőségében nem következik be lényeges csökkenés. A termésvételezés másik faktora a nem túl magas, de legalábbis **erős, megdőlésnek ellenálló szár**. A legigényesebb nemesítőházak nemesítői programjában ezért ma már az **ún. low biomass típusú fajták és hibridek** kifejlesztése is szerepel, mellyel egyben a kívánatos szár-levél-termés arányt is ki tudják alakítani. Az elmúlt években meggyőző angol tanulmányok születtek az ilyen kisebb növényméretekkel bíró repcefajták előnyeiről, melyek a jobb szárerősségben, a nagyobb légmozgás miatti egészségesebb állományokban, a tenyészidő folyamán esedékes beavatkozások könnyebb kivitelezésében és legfőképp a betakarításkori energia – gázolaj felhasználás! – csökkenésben jelentkeznek. **A végeredmény jelentős profitnövekedés!**

Kiemelt jelentőségű még az **olajtartalom** növelése és az **olaj minőségének, összetételének javítása** is. Egyrészt az egészséges táplálkozás, másrészt az ipari (biodízel-gyártás) feldolgozás kívánalmi diktálják a speciális olajminőség létrehozását. Egyre gyakoribb nemesítői célkitűzés a magas olajsavtartalmú (=HO), és az alacsony linolénsav-tartalmú (LL), **ún. HOLL típusú repceolaj előállítás**.

Az emészthetőséget befolyásoló **erukasav és glükózinnolát-tartalom csökkentésében** eddig elért eredmények feloldották az eddig fennálló kételyeket a hibridrepcénél is, mivel a forgalomban lévő fajták és hibridek túlnyomó többsége messze megfelel az elvárásoknak.

A nemesítés az elmúlt néhány évben új lendületet kapott, amit az is bizonyít, hogy a nemesítő házak egyre több fajtával jelentkeznek. A fajtaelismerés üteme is felgyorsult, hi-

Catalina becősállapotban

szen évente 8-10, esetenként még ennél is több új repcefajtával bővül a hazai fajtaválaszték. Így nem csoda, hogy a „bőség zavarával” kell a termelőnek megküzdeni; **mára már több, mint 80 minősített repcefajta/hibrid áll rendelkezésre**. A nyugat-európai mércével kicsinek számító repcepiacunkon például Európa, de egyben a világ legjelentősebb repce nemesítő házai: Monsanto, Saaten Union, Euralis, Syngenta, KWS, Saatbau Linz, Limagrain, Euralis, GK Kht. versengenek piaci részük növeléséért. Érthető, hogy sokszor már nem is a fajták teljesítménye az elsődleges a termelők döntésénél, hanem a **kapcsolt szolgáltatások, mint pl. a vetőmag különleges csávázása, kiszállítása, a felkinált szakmai tanácsadás, vagy egyéb (pl. fizetési) előnyök**. Mindezeket értékelve megállapíthatjuk: **a magyar termelők előnyös helyzetben vannak, élvezhetik a kínálati piac adta lehetőségeket**.

A megfelelő fajta (hibrid) kiválasztása pedig rendkívül felelősségteljes feladat, a termelés eredményességét legalább 30%-ban befolyásolja. Ha csak az állami kisparcellás kísérletek megbízható eredményeit nézzük, az árbevétel különbség csak a termőképességbeli különbségek alapján 60 000 Ft körül mozog hektáronként a mai árszínvonalon számolva. **Nagyon fontos feladat tehát, hogy a termelő fajtaismerete lépést tartson a nemesítéssel**. A rendszeres, önkéntes kipróbálás, kísérletezés is az első kézből kapott ismeretekkel és tapasztalatokkal biztos megtérül.

A természeti technológiák kulcsfontosságú elemei:

A termésérés eredményessége a továbbiakban a természeti technológián, a gondosságon, az ún. technológiai fegyvelmen múlik. S ezen bizony bőven van még mit javítani! Ha összevetjük az optimális természetstechnológiai körülmények között kapott kísérleti terméseredményeket az or-

szágos gyakorlattal, láthatjuk, még mindig jelentős, 40-50%-nyi lemaradásunk van a termelési potenciál kihasználásában.

Nem győzzük tudatosítani, hogy repcét jól, sikeresen termesztetni különösen nehéz szakmai feladat, sokkal több szakértelmet, állandó odafigyelést és gondoskodást kíván, mint a kukorica, vagy akár a búza. **Ennek oka egyrészt a hosszú vegetáció, a hosszan tartó kitétség** (a téli/késő tavaszi fagyoknak, vagy az őszi/tavaszi szárazságnak, az érés idején gyakran előforduló nagy hőségnek). Gondoljunk csak a mindig rizikós talajelőkészítő- és vetési munkálatokra, melyeket gyakran egyáltalán nem a megkívánt feltételek között kell/lehet elvégezni, pedig e műveletek minősége alapvetően meghatározza az állomány gyors kelését és „beállítását”, ami egyúttal meg- vagy elveti a jó termés lehetőségét. Ugyancsak számolnunk kell a hosszú kitétség miatt a repcének **néhány veszélyes betegségével, még inkább a nagy számú kártevővel.** S végül hasonlítsuk csak össze **a repce betakarításának veszélyforrásait** például a kukoricáéval. Míg ez utóbbi – jó hibridválasztás esetén! – szinte minden veszteség nélkül hetekig „várakozhat” a táblán, a repcénél elég néhány nap, vagy egy viharral kísért kiadós eső, de akár csak a nagy nappali és éjszakai hőingadozás is ahhoz, hogy jelentős pergési veszteség lépjen föl. **A sok-sok kedvezőtlen, részünkről irányíthatatlan külső hatás ellensúlyozása vagy mérséklése céljából kell tehát megragadnunk minden olyan lehetőséget, mellyel a termesztés színvonala, biztonsága javítható!** *Itt ismételten a jó gazda ismereteire, tapasztalataira, állandó gondosságára és folyamatos szakmai fejlődésére lehet és kell alapozni, e nélkül a repcetermesztés egy programozható kudarc, míg birtokában sikertörténet lehet!!!*

A termelési technológia kulcsfontosságú elemei közül kiemelt figyelmet érdemel a **helyes vetésforgó** kialakítása. Még az új generációs, és a régebbieknél egészségesebb fajták és hibridek esetén is minimum 4 évnek kell eltelnie ahhoz, hogy ugyanazon a táblán újra repcét vethessünk. Különösen megszívlelendő ez az intelem mostanában, ugyanis különösen a kisebb termelők esetében nőtt a repce vetésterülete. A mégoly vonzó és kecsesgetető gazdasági előnyök ellenére sem lehet eltekinteni e szabály betartásától!

A jellemzően gabona-túlsúlyos vetésszerkezetünkben **a repce kifejezetten kiváló elővetemény,** ezért a kiszámítható, optimális 300-350 000 ha-ig történő növelése mindenképpen indokolt és előnyös hatásokkal bír.

A **talajművelésben** a jó kultúr-állapot, az egyenletes mélységű, tömör alapú magágy a legfontosabb követelmény. Az aprómagvú repce az aprómorzsás talajszerkezetet kívánja meg. Eddigi tapasztalataink azt mutatják, hogy a szántással előkészített talajokon – ha azokban nincs káros tömörödött réteg! – mindig szépen virít a repce. De lazább szerkezetű talajokon, vagy a költségtakarékosság szempon-

jait szem előtt tartva sikerrel természetű az energia- és talajkímélő, forgatás nélküli rendszerben is. A repcénél a talajelőkészítés során rendkívüli jelentősége van a **talajnedvesítés megőrzésének,** így a tarlóművelésnek, a talaj azonnali lezárásának. *Ezért szoktuk emlegetni, hogy a repce talajelőkészítésénél a legfontosabb munkagép a henger!* Mai szemléletünk szerint a jó minőségű vetőágy meghatározó a gyors és egyenletes keléshez és fejlődéshez, mintegy felülírja a korábban túldimenzionált vetésidő fontosságát.

A **tápanyagigény** kérdésében az okszerű, hatékony és egyben környezetkímélő megoldásokat kell követnünk! El kell szakadnunk attól a régi szemlélettől, hogy a repce igénytelen növény, mert jó termésre csak akkor számíthatunk, ha kielégítjük e növény viszonylag magas tápanyagigényét! **A repcének kifejezetten nagy a nitrogén igénye,** melyet ősszel csak a pentozán-hatás kivédésének mértékéig – maximum 15-20%-ig –, tavasszal viszont folyamatosan, a növény igényének ütemében, több, legalább 2 lépcsőben célszerű kiadagolni. A ma már reális 3,5-4 tonnás terméstervek eléréséhez bizony 180-220 kg N-t kell kiszórnunk, mert e nélkül a repce kívánt fejlődése és termésképzése elmarad.

A repce – olajosnövény lévén! – igényes a foszforra, és növényvédelmi okokból a káliumra is. **Kerülendő tehát az egyoldalú N-trágyázás, viszont kiemelt figyelmet kell fordítani a mezo- és mikroelemek, elsősorban a kén, a magnézium és a bór biztosítására.** Kalciumtrágyázásra elsősorban savanyú talajokon van szükség. A legjobb eredményeket elérő angol, francia és német gazdák **minimum 50, de inkább 80-90 kg-onként, legalább 40-50 kg magnéziumot, és 2-4 kg bórt adagolnak ki hektáronként.** E nélkül a megkívánt virágképzés, megtermékenyülés és becőképzés, a megfelelő magkitelés elmarad!

A repce **vetéséhez** korszerű sorvetőgépeket használjunk, melyekkel a hibrideknél kívánatos alacsony vetőmagmennyiség is egyenletes mélységtartással pontosan kivethető.

A repce vetéstechnológiában felül kell bírálunk a vetésidőre és a kivetendő magszámra, vetőmag-mennyiségre vonatkozó eddigi gyakorlatunkat. A legújabb nemesítésű, gyors fejlődési erélyű, nagy elágazó-képességű fajták, (hibridek) vetése ugyanis a megszokott augusztus vége, szeptember eleje helyett **kítolható szeptember közepéig, legkésőbb szeptember 2. dekádjáig is.** Ezzel elejét vehetjük az őszi túlfejlődésnek, a nagyobb téli kipusztulásoknak. **A hibrideket mindenképpen érdemes már ősszel a gyökérfejlődést stimuláló regulátoros kezelésben részesíteni** – melyet koratavasszal megismételhetünk! –, ezzel a nagyobb gyökérzet, vastagabb gyökérnyak kialakulását, s ezáltal a jobb áttelelést, tavasszal pedig növekedés-szabályozást, kisebb szármagasságot, jobb szárszilárdságot, nagyobb elágazást, jobb egészségi állapotot és az egyöntetűbb érést segítjük elő.

A **tőszámok** tekintetében az új, jól elágazó **fajtáknál a maximálisan a 4-600 ezer, míg hibrideknél a 3-400 ezer**

termőző beállítása legyen a cél. Tudomásul kell venni ugyanis, hogy a repce potenciális egyedi termése – oldalhajásai, becőszáma, magmérete – csak ideális tenyészterületen tud kifejlődni, ami egyben a jó egészségi állapot kialakulását is szolgálja.

Növényvédelmi szempontból a repce rendkívüli odafigyelést és szakértelmet igényel, talán ez **technológiájának alfája és omegája.**

A **gyomirtás** repcében csak az utóbbi években a tágabb térről, ezért kisebb vetőmagdózissal vetett hibridállományokban vált különösen fontossá. Azt ajánljuk, hogy a gazdák a gyomirtást már ősszel végezzék el, különösen a hibridrepcék vetése után, csak így garantálható a korai gyomkonkurencia kizárása.

A repce jó egészségi állapotának biztosításában **a rovarok elleni hatékony védekezés a siker alapja.** Óriási előrelépés a mára általánossá vált **inszekticid csávázás**, mely a talajlakó kártevők és a – különösen száraz meleg őszi időjárásban fellépő – repcebolha és a repcedarázs álhernyója ellen biztosíthat védelmet a korai fejlődési fázisban. A továbbiakban is a folyamatos éberség és az azonnali beavatkozás szükséges a repcében, ha nem vagyunk résen, a kártevők prédájává válhat egész addigi befektetésünk és munkánk. Az áttelelést követő kora tavaszi időszakban – a hőmérséklet 10 °C-ra történő felmelegedésétől kezdődően állandóan számítanunk kell a rovarok megjelenésére. Az első károsítók a repceszár-ormányosok, melyek szinte észrevétlenül fertőzik meg állományainkat, ellenük a megelőző – mondhatnánk vakon történő – permetezés ajánlott. Aztán jönnek a fénybogarak, a repcebecő ormányosok, repcebecő-gubacs-szúnyogok, melyek ellen – virágzástól már csak szigorúan méhkímélő technológiával – kell védekeznünk.

A kívánatos agrotechnika betartása mellett is repcében általában szükség van egy őszi és legalább két tavaszi inszekticid kezelésre.

Hazai viszonyok között eddig nem volt különösebb jelentősége a gombás megbetegedéseknek. Az utóbbi néhány

csapadékos év azonban megmutatta a gombák veszélyeit, mert jelentős Sclerotiniás, Phomás és Alternáriás fertőzések léptek fel, melyek az általában csapadékosabb nyugati országokban rendszeres termésvesztést okoznak, illetve ellenük való védekezés a technológia alapvető részét képezi. Úgy gondolom, hogy **az intenzitás fokozásával és a nagyobb biztonságra való törekvés jegyében a hazai termesztőknek is meg kell barátkozniuk a legalább egyszeri tavaszi fungicid beavatkozás gyakorlatával.**

A technológia utolsó fejezete a **deszikkálás, betakarítás és a tárolás**, mely a repce esetében komoly veszteségforrás lehet. Egyre inkább számolni kell/lehet a repce mesterséges érésyorsításával, deszikkálásával is. Itt mindenképp a helyes kezelési időpont megválasztása fontos. A biológiai érettség kivárása, s ezzel a termés kiesések elkerülése mindenképp kívánatos. **Repcében** különös jelentősége van a pergés elkerülésének, ami egyrészt a **beérett állomány idejében történő aratásával, másrészt a betakarítógépekre szerelt oldalkaszákkal oldható el. Új lehetőségként jelentkezik egy filmszerű bevonatot képező készítmény (NuFilm) kipermetezése, amely a becők idő előtti felnyílását megakadályozza.**

A gondos technológia meghozza eredményét, s ezzel a termelő megélhetését, biztonságát, fejlesztési lehetőségeit is biztosítja. **Az olajos-növények, és főleg a repcetermelés fejlesztése stratégiai fontosságúvá, társadalmi közügyévé vált, hiszen e kultúrák energiatermelő szerepénél fogva már nemcsak a szoros értelemben vett gazdátársadalom, hanem az ország fejlődését, biztonságát, élhetőbb környezetét is szolgálja.** Nem mindegy tehát, hogy milyen hozzáállással, milyen igényességgel, hittel és elhivatottsággal készülünk a repce termesztésére. Adjunk meg minden tőlünk telhetőt a repcének, a siker és elégedettség nem marad el!

KISS ISTVÁNNÉ DR

FEJLESZTÉSI MÉRNÖK

MONSANTO KERESKEDELMI KFT.

Repcebemutató Monsanto módra

Ez év május 23-án Bóly-Sátorhelyen jól beállított repceparcellák, és kezelések várták a fajta és bemutatóra megjelenő érdeklődőket. Kiváló előadók, lényegre törő szemléletű levezető elnök. Mindezek elégséges, de nem nélkülözhető kellékei egy jó szántóföldi bemutatónak, szakmai tapasztalatcserének.

A Monsanto sátorhelyi bemutatója ezt jól példázta. Az elhangzottak és a látottak a kötelező óvatosságra

hívták fel a repcetermelők figyelmét, különös tekintettel azokra a szakmai kötetekre, amelyek a repcetermesztés arany szabályait foglalták össze. Elhangzott; megfelelő feltételrendszer mellett a repce jól jövedelmező lehet, de várakozásainkban csalódhatunk, ha nem adjuk meg mindazt a repcének, ami igénye szerint neki jár. A jól sikerült repcebemutató legfőbb tanulsága a figyelemfelkeltés volt. Jó helyen, jó időben.

250 éve született Csekonics József, a Mezőhegyesi Ménesbirtok első parancsnoka

Ez év júniusában, az évszázados hagyományok szellemében Péter-Pálkor aratási ünnepséget és megemlékezést tartottak Mezőhegyesen. A mezőgazdálkodásban évszázadokra visszamenőleg a legfontosabb munka és a legnagyobb esemény az aratás. Ehhez a hagyományoz, hűen a Mezőhegyesi Ménesbirtok Zrt. mai vezetői miniszteri szemlével egybekötött megemlékezést tartottak a 250 éve született Csekonics József, a Ménesbirtok első parancsnoka tiszteletére.

Gráf József földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter jelenlétében felavatták a ménes-alapító mellszobrát. A mai hagyománytisztelő vezetés a megemlékezéshez tartozóan kiadványban jelentette meg az 1784-ben keltezett Alapító

tó Okirat hiteles másolatát. Lapunkban most Erdész Ádám agrártörténész írásának felhasználásával adjuk közre azt a történelmi visszapillantást, amely egyben tisztelgés is az ünnepelt emléke, a Mezőhegyesi Ménesbirtok múltja és jelene előtt.

Azt a szemléletet, amely a hagyományokat a korszerű mai követelményekkel és módszerekkel összeegyeztethetőnek tartja, jól tükrözi Kun Mihálynak, a Ménesbirtok vezérigazgatójának előszava, amit a Ménesbirtok Alapító Okiratának kiadványában írt. Kun Mihály gondolatait, a hagyomány-ápolás követendő példájaként, örömmel közöljük.

/A SZERK./

Tisztelt Olvasó!

Mezőhegyes a császári, királyi birtokok magas rangján állott. Alapításáról II. József osztrák császári, királyi apostoli felség rendelkezett 1784-ben. A birtok irányítását 20 éven át Csekonics József tábornok végezte. Születésének 250. évfordulóját ünnepeljük ebben az évben. E jeles évforduló kapcsán szeretnénk kicsit elidőzni a történelemben és emlékezni az elődökre, akiknek szívós, kitartó munkássága alapozta meg napjainkat.

Külön öröm számunkra, hogy sikerült hozzájutnunk az eredeti Alapító Okirat – végezés – hiteles másolatához.

A 2004 óta immáron magánosított Mezőhegyesi Ménesbirtok összes dolgozója büszke múltjára, és minden igyekezetével azon van, hogy Európa legrégebbi birtokát megőrizze az utókornak.

Gazdálkodási eredményeink kimagaslóak és a privatizációt követően megvalósulhat azon célunk, hogy a Ménesbirtok az Európai Unió agrártermelőinek legfelső negyedében helyezkedjen el. Erre történelmi hagyományaink és az itt felhalmozott szakmai tudás is feljogosít bennünket. A magánosított gazdaság birtokösszetétele 9862 hektár, ebből 8067 hektár szántó, fő tevékenysége a szántóföldi növénytermesztés, a vetőmagtermesztés és feldolgozás, a szarvasmarha tenyésztés és tejtermelés, valamint az erdő- és vadgazdálkodás.

Termesztésünk gerincét a hibridkukorica-vetőmag előállítás adja, amelyből évente átlagosan tízezer tonnát dolgozunk fel. Ehhez az éghajlati adottságaink kiválóak, a mezőgazdasági technológia rendelkezésre áll, valamint az egységes birtok-

szerkezet és a 15 kilométer sugarú körben elhelyezkedő nagy táblaméretű és az ötven éves tapasztalat segítik céljaink elérését. A természeteshez rendelkezésre álló öntözőrendszer magas terméshozamot és kiváló minőséget garantál.

Csekonics József irányítása alatt tenyésztették ki Mezőhegyesen a nóniusz, a gidrán és a mezőhegyesi félvér lófajtákat. Jelenleg a lótenyésztést nem a mi gazdaságunk végzi, de az állattenyésztés, a szarvasmarha fontos üzeme a Mezőhegyesi Ménesbirtoknak. Az első holstein fríz üszök az USA-ból érkeztek, és ezzel elkezdődött a

mai napig tartó színvonalas törzstenyésztés kialakítása. Ma már az állomány tejtermelése, a tenyésztés színvonala és a nemzési eredmények mind azt bizonyítják, hogy Mezőhegyesen a szarvasmarha tenyésztésnek rangja van.

Stratégiai céljainkban jó partner tulajdonostársunk, az IKR Zártkörű Részvénytársaság. Széleskörű kapcsolatrendszere révén termékeink olyan piacokon is ismertté válhatnak, ahová saját erőből nem jutnánk el. Külföldi partnereink segítségével világszínvonalú technológiát használhatunk.

Mezőhegyesen úgy képzelik el a jövőt, hogy itt szeretnénk élni és dolgozni, hiszen ebben a térségben nincs más lehetőség, mint a mezőgazdasággal foglalkozni, mégpedig úgy, hogy megfeleljünk Kozma Ferenc útmutatásának miszerint: **„Vegye kezdetét a koronauradalomban a növénynevelés, az állattenyésztés, a gépek kipróbálása, a gazdálkodás mintaszerű bemutatása, nem saját hasznára, hanem a nemzet javára.”**

KUN MIHÁLY
VEZÉRIGAZGATÓ

Történelmi visszapillantás...

Hagyomány és korszerűség Mezőhegyesen

A magyar mezőgazdaság történetében sok kiemelkedő teljesítményű üzem, gazdaság szerepel. Minden korszakban voltak élenjáró technológiai, üzemszervezési, értékesítési újításokkal vezetett, jelentős nyereséget termelő gazdaságok. Arra viszont kevés példa van, hogy egy birtok 200 éven át folyamatosan képes magas termelési színvonalon, rendszeresen megújulni. Az pedig vélhetően egyedülálló, hogy egy üzem a maga tenyésztési és termesztési eredményeinek hatásával korszakokon átívelően emeli az ország mezőgazdaságának színvonalát. A magyar mezőgazdaság történetében, bátran mondhatjuk, ezt a különleges szerepet Mezőhegyes töltötte be.

A mezőhegyesi ménés szervezése annak idején katonai igények nyomán indult el. Az állatgyógyászat és a lótenyésztés fejlesztésére figyelmet fordító II. József 1784-ben találkozott az akkor 27 éves fiatalemberrel, Csekonics József kapitánnyal, akire, felkészültségét és elhivatottságát látva, rábízta a mezőhegyesi ménés megszervezését és vezetését.

A mezőhegyesi ménés parancsnokaként 1785-től, az új intézmény felállításával egyidejűleg kellett a tenyésztési és lóutánpótlási feladatokat megoldani. Ezzel egyidőben Mezőhegyesnek jelentős részt kellett vállalnia a hadsereg és Bécs vágóállat ellátásában is. Csekonics József, ma úgy mondanánk, logisztikai képes-

ségekről és tenyésztési szaktudásról tanúbizonyságot téve, háborús körülmények közepette is meg tudta ezeket a feladatokat oldani.

A napóleoni háborúk végén – már Csekonics távozása után – indult meg Mezőhegyesen a nyugodtabb tenyésztői munka. Ekkor alakultak ki a jellegzetes mezőhegyesi lófajták: a Nóniusz, a Gidrán, majd később az angol félvér Furioso és North Star fajta. A *Nóniusz* lett a ménés szimbóluma. A nyugodt vérmérsékletű, erős, melegvérű Nóniuszokat kedvelte a hadsereg. Később a környékbeli gazdák is jól alkalmazták haszonállatként a mezőgazdasági munkákban.

A katonai irányítás korszaka a kiegyezéssel lezárult. A ménés megmaradt a Honvédelmi Minisztérium irányítása alatt, de a közel 30 000 holdas birtokot 1869-ben átvette a Földművelés, Kereskedelem és Iparügyi Minisztérium. Voltak szándékok a birtok eladására, a földművelésügyi kormányzat azonban úgy döntött, hogy Magyarországnak, mint agrárországnak, szüksége van a egy olyan mintagazdaság létrehozására, ahonnan apaállatokkal, vetőmagvakkal segítik a magánüzemeket. *Kozma Ferenc* és *Gluzek Gyula* irányításával nagyon gyorsan végbement a birtok átalakulása. Az 1880-as években az Arad–Csanádi Vasutak kiépítésével megszűnt a terület elszigeteltsége, és megvalósult a gazdaság keskeny nyomtávú belső szállítási hálózata is. A környéken először Mezőhegyesen volt telefon. A szántóföldi területhez arányítottan minőségi állattenyésztést teremtettek. Ezekben az években kendergyár, cukorgyár és gépgyár méretű gépműhely, mint ipari vertikum, kezdte meg a működését. A katonák helyett ekkor már kiválóan képzett gazdatisztek és munkások dolgoztak a gazdaságban.

A ménésbirtok sikerének titka a szervezettség és a szántóföldi termelés, az állattenyésztés, mezőgazdasági ipar optimális arányának megteremtése volt. Ennek köszönhető Mezőhegyes az állattenyésztés terén elért kitűnő eredményeit, a kimagasló terméseredményeket, s azt, hogy folyamatosan nyereséges tudott lenni.

A dualizmus idején kialakult termelés szerkezet a két világháború között is jól működött. Az 1945 utáni évek történései és a közelmúlt mezőhegyesi változásai jól ismertek. A legutolsó fordulat a nagygazdaság életében a privatizáció volt. Igazolódik az a történelmi tapasztalat, hogy ha a hagyományok nagyon erősek, akkor változó körülmények között is hatnak. *Az új vezetés szimbolikus gesztusa, az első parancsnok, Csekonics József vérteskaptány szobrának felállítás, és az 1784-ben keltezett Alapító Okirat kiadása, ami arra utal, hogy a mai vezetők pontosan tudják, milyen gazdasági és erkölcsi tőkét jelent a tradíció, s a mai modern időkben is támaszkodni tudnak és akarnak erre.*

(X)

Vetőmagpiaci észrevételek...

Nem csak a repcefajták versenyeznek!

Júniusban, az egyik bemutató közben, a tanácskozás szünetében, a szántóföldi kísérleti parcellák szemléje előtt beszélgetünk Farkas Vilmosmal a Saatbau Linz Hungária Kft. sokat tapasztalt szakemberével.

Farkas Vilmos: „A repcepiacon ma ún. kínálati piac van. Ez nem is lenne baj, azonban ez a helyzet olyan érzékelhető következményekkel is jár, hogy az eladni akarók sok minden olyan módszert bevetnek, amely nem egészen a versenytisztaságról, s még inkább nem adott értékesítésre szánt repcefajta (hibrid) genetikai tulajdonságairól, a fajtakísérletekben, üzemi táblákon mért, összehasonlításokban elért eredményekről, a használati értékről szól.

A mi forgalmazott repcefajtáink, a fajtavizsgálati és üzemi eredményeink alapján is, évek óta az élvonalban szerepelnek. A vetőmag-értékesítésben is még mindig a III-IV. helyen vagyunk. Mégis vannak miniket aggasztó jelek...

A hazai repce vetőmag kínálat, választék a termesztésben vonható területhez képest is óriási, beszélhetünk túlkínálatról is, s máris észlelhetők a piacon olyan jelenségek, amelyeknek nem sok közük van a tisztességes piaci versenyhez, azaz a repcetermesztés most már nem egészen csak a jó fajtaválasztáson, agrotechnikán múlik...

Van-e olyan objektív mérőszám a vetőmag forgalmazásban, amivel az eredményességet mérik? – tehetnénk fel a kérdést.

A válasz nem egyszerű, mert a vetőmag kereskedelem gyakorlata és etikája szemszögéből nézve – a megélénkült piacon – tág határok között mozognak a módszerek, szakzsargonnal szólva a piacbefolyásolás eszköztára rendkívül széles és vegyes.

Ez azonban, mint piaci magatartás nemcsak azért káros, mert megtévesztő lehet, hanem azért, mert háttérbe szorítja a korrekt kereskedelmi technikákat és a vetőmag kereskedelem írott és íratlan szabályai szerint eljárókkal szemben jogtalan piaci előnyre tesznek szert azok, akik ún. hozzáadott értékkel kápráztatják el a jóhiszemű vevőt, befolyásolható gazdálkodót. Az így elért „piaci siker” azonban csak időleges lehet, ami nem hogy nem tartós, hanem romboló hatású. Több gazdasági évre is kihat, végül is piacvesztést okoz eladónak, vevőnek egyaránt. Romboló hatású azért, mert nagyban sérti az ősi alaptételt, mely szerint; a vetőmag bizalmi cikk. Hosszantartó partne-

ri kapcsolat ebben a szakmában csak bizalmi alapon, kölcsönös előnyök és megbízhatóság, egymásra utaltság esetén lehetséges. A mi cégünk, a Saatbau Linz Hungária Kft. a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal több éves vizsgálati adatai igazolják, olyan fajtákkal rendelkezik, hogy nem lehet szégyenkezni valónk.

Az idei tapasztalataink a szélsőséges időjárás ellenére is jók. Jól mutatkozik a Henry, a Labrador és a Mohican is. Ezek a genetikailag stabil fajták érécsoport szerinti összehasonlításban rendre az élvonalban szerepelnek. Viszont ez a tény annyiban hordoz veszélyeket magában, hogy a másik káros és negatív „szakterületen”, a fekete szaporításnál is „számításba veszik fajtáinkat”. A piaci szereplők egy része nem tiszteli a fajtákat, a fajtatulajdonosokat, s a hivatalos, ellenőrzött, bejegyzett fajtafenntartók megkerülésével, feketén szaporítanak és forgalmaznak vetőmagot.

A kedvezőtlen tapasztalatok alapján kijelenthetem, hogy nálunk a fajtaoltalom az egyik gyenge láncszem és a jelenlegi hektikus piaci viszonyok között a helyzettel gátlástalanul visszaélők számára kifizetődő jövedelemszerzési mód a fekete szaporítás.

Visszaszorítása mégis minden tisztességes vetőmag-forgalmazó, piaci szereplő, fajta-előállító, fajtafenntartó, forgalmazó és termelő közös érdeke, s tegyük hozzá, felelőssége is egyben.

A hatóságoknak, a szakmai szerveződéseknek is van mit tenniük ezen a téren. Tapasztalatom még az, hogy ha a bizalom helyett megjelenik a bizalmatlanság, rendkívül káros folyamatokat indíthat el. A bizalmatlanság bizalmatlanságot szül és ez előbb-utóbb többletköltséggel jár. Több oldalról is. *Azt kell megállapítanom, mintha az üzlet tisztetele hiányozna egyeseknél, s a kereskedelmi teljesítményt nem mindig a jó értelemben vett partnerség, a tartós kapcsolatokra épülő üzleti tisztesség, hanem a felelősségvállalás nélküli üzletelés sikere, a pillanatnyi haszon határozná meg.*

ELMONDTA: **FARKAS VILMOS**
MŰSZAKI VEZETŐ
TERÜLETI KÉPVISELŐ
SAATBAU LINZ HUNGÁRIA KFT.

LEJEGYZETTE: **DR. OLÁH ISTVÁN**

Tordas, 2007. június 28.

A 2007. évi Növénynevelési Vándorgyűlésről

A Magyar Növénynevelők Egyesülete (MNE) és az MTA Növénynevelési Bizottsága az idén is közösen rendezték a növénynevelők nagy hagyományokkal rendelkező évi rendes szakmai találkozóját, a Növénynevelési Vándorgyűlést. A szakmai tanácskozást és bemutatót a nemrég, az átszervezéseket követően megalakult Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Fajtakísérleti Telepén, Tordason tartották. A szervezésben, szervezettségben nagy jártassággal rendelkező házigazdák tartalmas szakmai programmal és mondanivalóval várták a közel száz főnyi érdeklődőt, a Magyar Növénynevelők Egyesületének tagjait.

A megjelenteket a házigazda tisztét is ellátó vezető elnök, **Ertseyne Dr. Peregi Katalin** igazgató asszony köszöntötte, majd átadta a szót az MNE idén megválasztott új elnökének, **Marton L. Csabának**.

Lázár László, igazgató-helyettes (MgSzH),
Takács Géza, elnök (VSzT) és az ISTA új elnöke,
Ertseyne Dr. Peregi Katalin, igazgató (MgSzH)

Az elnök üdvözlő beszédében kiemelte a rendezvény fontosságát abból a szempontból, hogy ezen a szakmai összejövetelen a magyar növénynevelők természetes szövetségei is jelen vannak. Véleménye szerint az MgSzH szakembereinek minősítő, szemlélő, fémszóló tevékenysége mindenkor szoros együttműködést feltételez a minősítő és a fajtaelállító között. A hangsúly az együttműködésen, az egymásra utaltságon van.

A közelmúltban elhunyt **Bócsa Iván** és **Rajki Sándor** növénynevelőkről is megemlékezett az elnök, majd a Vándorgyűlés résztvevői egy perces néma felállással tisztelték az eltávozott kiváló kutatók, növénynevelők emléke előtt.

Ertseyne Dr. Peregi Katalin, ISTA elnök,
szakemberek társaságában a Mezőgazdasági Szakigazgatási
Hivatal Fajtakísérleti Telepén, Tordason

telegtek az eltávozott kiváló kutatók, növénynevelők emléke előtt.

Köszöntőjében a magyar vetőmagszakma elismerését jelző örvendetes tényről is beszámolt **Marton L. Csaba**, amikor bejelentette, hogy az ISTA-nak története során első alkalommal magyar elnöke van ez évtől, Ertseyne Dr. Peregi Katalin személyében, magyar és nő vezeti a rangos nemzetközi vetőmagszakmai szervezetet.

Az ülésen részt vett és felszólalt **Takács Géza**, a Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és Terméktanács új elnöke, és a szerb növénynevelők részéről **Berényi János** ciroknemesítő is, akiket az MNE elnöke külön is üdvözölt.

Takács Géza felszólalásában a vetőmagszakma érdekvéviselői munkájának jobbításáról beszélt. A VSzT szervezeti átalakulás eredményeként a vetőmagszakma súlyának és szerepének megfelelően kell az ágazatot képviselni – mondta, és ebben, megítélése szerint, a jelenlévők partnerségére, együttműködésére nagy szükség van.

Berényi János véleménye az volt, hogy a Magyar Növénynevelők Egyesülete megújulásra képes, s mint ciroknemesítő egy cirokseprű átadásával jelképesen nyomatékosította azt az óhaját, hogy az új elnök az egyesület működtetésében friss szellemet hozzon.

Az üdvözlések után szakmai előadások következtek, melyek egy részét jelen számunkban közöljük. Az előadók ismertetést adtak arról, hogy az új szervezeti keretek között a fajtaelismerések, fajtavizsgálatok rendje hogyan alakul, a változások hogyan érintik az MgSzH-t és a vál-

tozások következtében kinek-kinek mi lett a feladata, hatásköre.

A hozzászólások azt erősítették meg a résztvevőkben, hogy a vetőmag ágazatban, EU-s és világviszonylatban fokozott verseny zajlik. A magyar vetőmagszakma érdeke, hogy új típusú együttműködések eredményeként a magyar termelők ne a nemzetközi fajtákból válasszanak, hanem saját, nemzeti fajtáinkat részesítsék előnyben. Ezzel a célkitűzéssel a Vándorgyűlés résztvevői egyetértettek. A rendezvény meghitt eseményként, az együtt működés szelle-

mében két, frissen nyugdíjba vonult kiváló szakembernek, **Harsányi Józsefnek**, és **Dr. Klincsek Pálnak** ajándéktárgyat adott át **Marton L. Csaba**, ismertette a kitüntetettek szakmai pályafutását.

Az előadásokat követően a fajtakísérleti parcellák szemléjére is sor került, majd a vendéglátást tartalmazó szakmai programot lezáró ebéd közben közvetlen eszmecsere folytattak a szakemberek.

O.I.

Dr. Klincsek Pál munkásságáról

Dr. Klincsek Pál az okleveles kertészmérnöki diplomát 1968-ban, a Kertészeti Egyetem jogelődjében, a Kertészeti és Szőlészeti Főiskola Termesztési Karán szerezte. A dísznövények már abban az időben is meghatározták életét és terveit.

Szakmai pályafutása a Magyar Tudományos Akadémia Botanikai Kutató Intézetében, Vácrátóton kezdődött, ahol a dendrológiai gyűjtemény és főiskola vezetője lett. Hosszú éveken keresztül dolgozott a botanikus kertben, melyet egy 3 éves drezdai aspirantúra kedvéért feláldozott. A Drezda-Tharandt Műszaki Egyetem Erdészeti Karán írta és védte meg doktori értekezését, 1987-ben elnyerte a biológiai tudományok kandidátusa címet.

Németországból hazatérve a Fővárosi Állat- és Növénykert, Kertészeti osztályának vezetője lett. Emellett a Bonsai Egyesület szaktanácsadójaként is igyekezett nagy szakmai tudását másokkal is megosztani. Egész életét meghatározta a dísznövények iránti odaadás. Minden szabad idejét a növényeknek áldozza a mai napig. Emellett sohasem sem tudott elszakadni sem az oktatástól, a kutatástól sem, gondolkodásában meghatározó szerepet játszott az újdonságkeresés, a kutatás, a kísérletezés. Több mint 20 éve folyamatosan virágkötészeti oktatásokat tart. Ebben a témában született első könyve is. Több szakmai szervezet (pl. MTA Biológiai Társaság Botanikai és Biológiai Szekció, Ma-

gyar Arborétumok és Botanikus kertek Szövetsége) tagjaként igyekezett az ott folyó szakmai munkát segíteni. Az Állat- és Növénykert monotonná váló hétköznapijából visszavágyott a szakmai kihívások közé. Ezért 1988-tól az Agrártudományi Egyetem Gödöllő Termelésfejlesztési Intézet főmunkatársa lett, ahol

1995-ig számtalan tudományos kísérletben és projektben működött közre.

Életének következő nagy szakasza akkor kezdődött, mikor az Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézetben az őszibarack, cseresznye, meggy témák felelőse lett. Ez egy nagyobb váltásnak ígérkezett, ugyanis korábban főleg dísznövényekkel foglalkozott, de nagy odaadással vetette magát ebbe a munkába is. Néhány év alatt szoros ismeretséget kötött a gyümölcsstermő növényekkel, melyeknek értékét különösen a kezdetekben elsősorban esztétikai oldalról közelítette meg. Több éven keresztül – 1995-től nyugdíjba vonulásáig, 2007. március 31-ig – nagy szeretettel gondozta ezt a témát. Nagy botanikai ismeretét megosztotta kollégáival, mindazt a tapasztalatot, amit a növényekkel kapcsolatban szerzett. Önzetlenül segített mindenkinek, aki szakismeretét igényelte. Nagyon jó kapcsolatot épített ki a nemesítőkkel, támogatta, segítette munkájukat. Lelkiismeretes, áldozatos tevékenységével hozzájárult az intézetben végzett munka szakmai színvonalának megőrzéséhez, fejlesztéséhez.

Dr. Balla László elismerése

Prof. Dr. Balla László búzanesímítők munkássága, növénynevelő tevékenysége során elért érdemeiért a legutóbbi időkben is számos kitüntetésben részesítették, amelyekről szaklapunkban is többször hírt adtunk. Ez év elején a Magyar Tudományos Akadémián, a XIII. Növénynevelési Napokon, mint a Magyar Növénynevelők Egyesületének leköszönő elnökét méltatták és köszöntötték. Legutóbb szaklapunknak küldött e-mailje útján értesültünk nemzetközi elismeréséről. A következőkben idézünk a levelében írtakból:

„... Nagy örömmel értesítem arról a nemzetközi érvényű határozatról, hogy a »Rendkívüli teljesítmény által

létrehozott egységes világot képviselő», az Amerikai Egyesült Államokban működő Amerikai Életrajzi Intézet felhatalmazása alapján a növénynevelés szakterületén végzett kiemelkedő és elkötelezett munkámmal aranyérmét szereztem Magyarországra számára...

*Prof. Dr. Balla László
búzanesímítő, nyugalmazott tudományos tanácsadó
a Magyar Növénynevelők Egyesületének
tiszteletbeli elnöke”*

Dr. Balla Lászlónak ezúton gratulálunk!

/A SZERK./

Harsányi József pályaképe

Harsányi József szakmai pályafutása az MgSzH jogelődjénél az Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet Helvéciai Fajtakísérleti telepén kezdődött. Felségével és kicsi gyerekeivel sok szép évet töltött itt, melyet saját bevallása szerint élete egyik legkedvesebb időszakának tekint. Itt alakulhatott ki a növényekkel való szoros kapcsolat, mivel mint gyakornok nagyon sok időt töltött az ültetvényekben.

Életének következő nagy szakasza akkor kezdődött, mikor mint kajsziarack témafelelős került át az Intézet központjába Budapestre. Néhány év után – Magyarországon az egyik legfontosabb gyümölcsfaj – az alma témavezetője lett. Elismert szakemberek (Tomcsányi Pál, Faluba Zoltán, Bödecs Lászlóné, Majoros László) között lehetősége nyílt továbbfejleszteni tudását. Munkásságuk eredményeként kialakult a gyümölcs-szőlő fajtavizsgálatok rendszere és egy olyan kísérleti metodika, amely azóta is szinte változtatás nélkül alkalmazható. Emellett nagy gondot fordítottak a termeszők objektív, hiteles tájékoztatására is. Ennek részeként számos publikáció, szakkönyv jelent meg tollukból gyümölcs-, és szőlőfajta témában.

Később, a kilencvenes évek végén vette át a Szőlő-Gyümölcs Fajtakísérleti Osztály vezetését. E feladatnak nyugdíjba vonulásáig – 2007. március 31-ig – maradéktalanul eleget tett. Szakmai munkában nagy szerepet szánt kollégáinak is, akiknek nagyon sokat segített. Hitvallásának tekintette a

kollégák szakmai önállóságának biztosítását. Nemzetközi konferenciákat szervezett, tudományos műhelyeket hozott létre.

Munkájának elismeréseként négy éven át az UPOV gyümölcstermőnövények munkabizottságának elnöki teendőivel bízták meg. Lelkiismeretes, időt, fáradságot nem kímélő aktivitásának, és szakmai tudásának bizonyítékaként több más intézeti feladattal bízták meg. Hazánkat képviselte az Európai Unió Vetőmag Állandó Bizottságában. Éveken keresztül végezte ezt a munkát, mindig is szem előtt tartva Magyarország érdekeit. Több szakmai bizottság (pl. Eredetvédelmi Bizottság) tagjaként is igyekezett a szakmai munkát segíteni. Mindezek után talán a legfontosabb, hogy a rá jellemző becsületes, tiszta gondolkodást a szakmai tevékenysége során is mindig érvényre akarta és tudta juttatni.

Néhány adat és információ a fajtakísérleti szakterület tevékenységéről

Az Európai Unióban a növényfajtákat érintően alapvetően két szabályozási rendszer működik. Az egyik a növényfajták regisztrációs rendszere, amelyet az Unió a szántóföldi növények 81 fájára, a zöldségnövények 46 fájára, és a szőlőre író kötelezően.

A közösségi szabályozás alá tartozó növényfajok fajtáiról a tagországoknak nemzeti fajtajegyzéket kell vezetni.

A közösségi szabályozást a szántóföldi növényekre vonatkozóan a **2002/53/EK**, a zöldségnövényre a **2002/55/EK**, és a szőlőre a **68/193/EGK** Tanácsi irányelv tartalmazza, amelyeket a növényfajták állami elismeréséről, valamint a szaporítóanyagok előállításáról és forgalomba hozataláról szóló **2003. évi LII. törvényben** vettük át a magyar jogrendbe.

A növényfajták regisztrációs rendszere a DUS és a szántóföldi növények és a szőlő esetében a gazdasági értékvizsgálat által elsősorban a termelői, felhasználói érdekeket védi és érvényesíti. Ennek felelős szervezete a **Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Növénytermesztési és Kertészeti Igazgatósága**.

A másik szabályozási rendszer a növényfajták oltalmi rendszere, amely a nemesítőnek kizárólagos hasznosítási jogot ad az adott fajtára az oltalom időtartamára. Ez a lehetőség Magyarországon valamennyi növényfajra és nemzetségre kiterjed. A fajtaoltalmat nemzeti vagy közösségi fajtaoltalom formájában lehet megszerezni. A nemzeti fajtaoltalom felelős szervezete a Magyar Szabadalmi Hivatal, a közösségi fajtaoltalomé pedig az EU Közöségi Fajtahivatala.

A szabályozási rendszer alapja az **UPOV 1991. évi egyezménye**, amelyet a nemzeti oltalom tekintetében a **2002. évi XXXIX. törvénnyel** módosított **1995. évi XXXIII. szabadalmi törvény**, a közösségi oltalom vonatkozásában pedig a **2100/94 sz. Tanácsi rendelet** tartalmaz.

A regisztrációs és az oltalmi szabályozási rendszer egymástól teljesen függetlenül működik.

A Magyar Nemzeti Fajtajegyzéket az MgSzH, illetve jogelőd intézményei honlap és kiadvány formájában teszi közzé évente. Az alábbi nemzeti fajtajegyzékek jelennek meg:

- szántóföldi növények fajtajegyzéke (honlap és kiadvány),
- zöldség növények fajtajegyzéke (honlap és kiadvány),
- gyógy- és fűszernövények fajtajegyzéke (honlap és kiadvány),
- szőlő-gyümölcs fajtajegyzék (honlap és kiadvány),
- dísznövény fajtajegyzék (honlap),
- erdészeti fajtajegyzék (honlap).

A magyar nemzeti fajtajegyzékeken 2007 tavaszán **3 827 fajta szerepelt**. A szántóföldi és a zöldségnövények esetében tartalmazza a kötelező regisztráció alá tartozó és a fakultatív módon elismert fajok fajtáit egyaránt (1. táblázat).

1. táblázat

AZ ÁLLAMILAG ELISMERT NÖVÉNYFAJTÁK SZÁMA (2007)

Megnevezés	Hazai	Külföldi	Összesen
<i>Szántóföldi növények</i>			
Kötelező:	548	918	1 466
Fakultatív:	59	18	77
Összesen:	607	936	1 543
<i>Zöldségnövények</i>			
Kötelező:	503	498	1 101
Fakultatív:	31	93	124
Összesen:	534	591	1 125
Gyógy-, fűszer- és illóolajos növények	40	0	40
Szőlőfajták	135	52	187
Gyümölcsfajták	189	256	445
Dísznövények	421	27	448
Erdészeti növények	35	3	38
Mindösszesen:	1 961	1 865	3 826

A szántóföldi és a zöldségnövényekből az EU Közös Fajtakatalógust jelentetett meg, amely a www.eur-lex.europa.eu/hu/index.htm alatt a Hivatalos Lapban a C sorozatú lapok A jelzésű lapszámaiban található meg.

Szőlő esetében a tagországok Nemzeti Fajtajegyzékének összessége jelenti az EU Közös Fajtakatalógusát.

A szántóföldi növények és a zöldségnövények közösségi szabályozás alá eső fajok fajtái automatikusan felkerülnek az EU Közös Fajtakatalógusára. A tagországok hatóságainak havonta, illetve szükség szerint kell a Nemzeti Fajtajegyzéken történő változásokról az EU illetékes Bizottságot és a társországok kijelölt hatóságait tájékoztatni.

Az EU Közös Fajtakatalógusán lévő fajták szabadon forgalmazhatóvá válnak az EU, valamint Norvégia és Izland területén.

Megjegyezzük, hogy lehetőség van arra – bizonyos feltételek megléte esetén –, hogy egy tagország egy adott fajtára vetőmag értékesítési tilalmat kérjen és kapjon, amelyet az EU Közös Katalógusban „ex” jellel jelölnek. Napjainkban már kevés tagország él ezzel a lehetőséggel. Legutóbb Lengyelország kérte és kapta meg a FAO 400-nál hosszabb tenyészidejű kukoricákra a forgalmazási tilalmat.

Az EU-ba történt belépésünk sor került a magyar Nemzeti Fajtajegyzék átvételére is az EU Közös Fajtakatalógusába.

A több mint száz éves hazai fajtavizsgálati tradíciónak és az 1983. évi UPOV csatlakozásunknak köszönhetően a szántóföldi növények esetében alig néhány fajtára kellett kérni halasztást a Közös Fajtakatalógusra történő felvételhez. A zöldségnövények közül is csak néhány tucat fajta került kizárásra, amely elsősorban a fajtafenntartó hiányából eredt.

Ismerve a velünk együtt és azóta csatlakozó országok Nemzeti Fajtajegyzékének átvételét, messze eredményesebb volt a magyar jegyzék felvétele.

A hazai fajtabejelentések száma 2006-ban valamennyi ágazatot érintően 379 db volt, amely az elmúlt 5 évben csökkenést mutat, de közel azonos számú a 10 évvel előtti bejelentésekkel.

Ez év májusig 203 bejelentés érkezett.

Az ágazatok közül a szántóföldi növények bejelentése a meghatározó, itt kisebb mértékű is a csökkenés, mint a kertészeti fajtoknál.

A szántóföldi növények közül legtöbb fajtát őszi búzából, őszi káposztarepcéből, napraforgóból, kukoricából és cukorrépából jelentik be a legtöbb fajtát. De jelentős fajtaszámot képviselnek még az őszi és a tavaszi árpa, valamint a szója (2. táblázat).

A fajtabejelentők köre igen széles, a hazai nemesítők mellett számos külföldi cég is megtalálható. A szántóföldi növények 2007. évi Nemzeti Fajtajegyzékén összesen mintegy 260, ebből 188 külföldi nemesítő céget tartunk nyilván.

Magyarország földrajzi helyzetéből, klimatikus adottságaiból és évtizedes megbízható fajta- és vetőmag vizsgálati rendszeréből eredően sok cég – akik Magyarországon és a környező országokban szándékozzák a fajtaikat forgalmazni – nálunk jelentik be a fajtaikat regisztrációra. Ez különösen érvényes a cukorrépára, a kukoricára, a napraforgóra és az őszi káposztarepcére.

A szántóföldi növényekre jellemző, hogy a külföldi nemesítő cégek elsősorban nem az EU Közös Fajtakatalógusáról forgalmazzák a fajtaikat, hanem azt rendszerint a

Nemzeti Fajtajegyzékre vetetik a termesztési körzet meghatározó országaiban.

Előbb arról akarnak meggyőződni, hogy az adott klimatikus körülmények között a fajták hogyan viselkednek. Fontos azt tudni, hogy az áttelelő fajok fajtainak (őszi kálászosok, őszi káposztarepce) milyen a télállósága, vagy hogy hogyan viselik el más fajokkal együtt a hőséget vagy a szárazságot.

A Nemzeti Fajtajegyzéknek minden országban igen nagy szerepe van. A szántóföldi növények fajtai ugyanis csak akkor kerülhetnek fel rá, ha a megfelelő DUS vizsgálati eredmény mellett az illető ország termesztési feltételeinek és minősítési követelményeinek is megfelel. Nem véletlen, hogy a fejlett mezőgazdasági kultúrával rendelkező európai országokban a termelők csak azokból a fajtából választanak, amelyek rajta vannak a Nemzeti Fajtajegyzékükön.

Posztregisztrációs vizsgálati rendszer és Ajánlati Fajtajegyzék több EU-s tagországban működik, amely segít a termelőnek, a termesztési feltételeknek és a termesztési célnak legjobban megfelelő fajtát kiválasztani. A jó fajta használata nemzetgazdasági érdek is. Ezek a vizsgálatok legtöbb esetben állami segítséggel folynak.

Ismert az, hogy a szántóföldi növények esetében az Ajánlati Fajtajegyzékre elsősorban a Nemzeti Fajtajegyzékről kerülnek fel a fajták; ritka kivétel a közvetlen fajtaajánlás az EU Közös Katalógusáról. Ebben az esetben az adott országban, a nem regisztrált fajtákkal 2-3 éves gazdasági értékvizsgálatot végezhetnek el a nemesítőházak.

Nálunk az EU jegyzékről forgalmazott fajtaikat a nemesítők az MgSzH-val megbízásos kísérletben vizsgálják le, a legtöbb fajtát csak ezen előzetes szűrő után forgalmazzák.

2. táblázat

A SZÁNTÓFÖLDI NÖVÉNYEK VCU VIZSGÁLATA (2007)

Faj	Fajtajelölt, db	Faj	Fajtajelölt, db
őszi búza	106	mák	2
őszi árpa	26	szója	19
őszi tritikálé	9	kukorica	147
őszi durum búza	1	cukorrépa	56
őszi zab	1	szárazborsó	2
őszi káposztarepce	69	kender	1
tavaszi árpa	22	burgonya	2
tavaszi zab	6	lucerna	3
tavaszi búza	1	silócirok	2
tavaszi tritikálé	2	szemescirok	1
napraforgó	77	vöröshere	1

Az államilag elismert fajták kísérletét az MgSzH szakterületi jogelődje az OMMI 1994-ben indította el őszi búza, őszi árpa, napraforgó, őszi káposztarepce, burgonya, borsó, szója és cukorrépa fajokkal. A pályázati lehetőségek mintegy 10 éves időszakra megeremtetették a vizsgálatok pénzügyi feltételeit. *Az EU-ba történt belépésünkkel ezek a források azonban megszűntek, s napjainkra a posztregisztrációs vizsgálatok teljes feladásának veszélye fenyeget.* Az elmúlt év őszen őszi kalászosokból az OMMI már nem is vetett el kísérletet.

A Vetőmag Szövetség és Termékτανács felismerve a fajták posztregisztrációs vizsgálatának fontosságát, az MgSzH-val együtt 2007-ben 15 kísérleti helyen elindította az elismert kukoricafajták vizsgálatát 45 fajtával. Várható, hogy ez a vizsgálati rendszer a jövőben kibővül az őszi búzával és a napraforgóval is.

Ebben az évben a napraforgó, a szója és a cukorrépa elismert fajtákat a nemesítőházak közvetlen megbízása alapján végzi az MgSzH.

Az MgSzH Növénytermesztési és Kertészeti Igazgatósága keretén belül a fajtakísérleti szakterület a 2007.

január 1-jei átszervezést követően két osztályra tagozódik:

- Szántóföldi Növények Fajtakísérleti Osztály,
- Kertészeti Növények Fajtakísérleti Osztály.

Munkájuk szorosan összefonódik a Fajtakísérleti Állomás munkájával, ahol a kisparcellás fajtakísérletek az elfogadott és a Fajtainósító Bizottság által jóváhagyott metodika szerint történnek.

A fajtakísérleti hálózatban a kísérleti munkák elvégzésére megfelelő kapacitású, korszerű gépekkel és képzett szakemberekkel rendelkezünk. Az utóbbi évtizedben az állami támogatás folyamatos csökkenése és a kötelező létszámleépítések miatt a fajtakísérleti feladatok maradéktalan ellátása csak komoly, néha szinte vállalhatatlan erőfeszítésekkel biztosított.

A hatékony megoldásokon és fejlesztéseken gondolkodunk.

DR. LÁZÁR LÁSZLÓ
IGAZGATÓHELYETTES
MGSZH

Könyvjező • Könyvjező • Könyvjező • Könyvjező • Könyvjező

Könyvheti újdonság volt

Értelmező szótár+

Jó könyvet, jó szívvel ajánlani hálás feladat. Az utóbbi években a magyar nyelv ápolását szolgálóan több nyelvészeti szakkiadvánnyal, szótársorozatával hívta fel magára a figyelmet és vívott ki méltán elismerést a szép könyvek, a nyelvművelés, szótárak kedvelőinek körében a Tinta Kiadó.

Legutóbb kétkötetes komplex mű látott gondozásukban napvilágot; *Értelmező szótár+* címen. Az olvasmányként izgalmas, érdekes, tudást, ismeretet gyarapító kiadvány, eligazodást segítő eszközként is jól használható. Ahogy az elnevezésében is szerepel *Értelmező szótár+*, azaz bátran mondhatjuk több, mint szótár. Jobb, ha karnyújtásnyira helyezkedik el tőlünk, íróasztalunk közelében, könyvespolcunkon. Hasznos írónak, olvasónak, nyelvünket tisztelőnek, művelőnek egyaránt.

Az egynyelvű, 1 800 oldalas, kétkötetes kéziszó-tár azon túl, hogy magyarázza a címszavakat és használatukat példamondatokkal világítja meg, a 16065 címszóhoz hozzákapcsolva 250 000 nyelvi adatot közöl.

Az *Értelmező szótár+* egy szócikken belül még további információkat is ad: jelzi a gyakoriságot, közli az etimológiát, felsorolja az utótagi összetételeket, nyelvhasználati tanácsokkal szolgál, és mindezeket 500 rajzos illusztrációval szemlélteti.

Aranytól származik a mondás: „Nyelvében él a nemzet”, Máraitól „A nyelv a haza”. Mindkét állítást igazolja ajánlott könyvünk. Forgassuk haszonnal, léleküdtető olvasmány.

TINTA Könyvkiadó
1116 Budapest, Kondorosi út 17.
Telefon: 371-0501

Az MgSzH Fajtakísérleti Szakterületének nemzetközi kapcsolatai

A növényfajta elismerés és regisztráció Európában és a világban

A *növényfajta fogalma*: növények egy botanikai taxonon belül ismert legalacsonyabb szintű csoportja, amely nemesítői tevékenység eredményeként jött létre;

- egy genotípus vagy genotípusok kombinációja által meghatározott tulajdonságokkal jellemezhető,
- más növénycsoportoktól legalább egy tulajdonságban különbözik,
- továbbszaporítás során tulajdonságait változatlanul megőrzi.

A fajta a növénytermesztés sikerének alapja, a vizsgált, ismert tulajdonságokkal rendelkező, Nemzeti Fajtajegyzékekben, az Európai Unió Közös Fajtakatalógusában regisztrált, forgalmazásra engedélyezett, ellenőrzött fajtaazonosságú, a vetőmag-minősítési előírásoknak megfelelő szaporítóanyagból származó termék, amelyből megalapozhatjuk szántóföldi-, zöldség-, gyümölcs-, szőlő-, gyógy- és dísznövénytermesztésünk hazai és export sikerét.

A fajta előállítása, amint a fogalom meghatározás is tartalmazza, tudományos alapokon álló nemesítői munka eredménye, amelynek egész élete, forgalmazása során fajtafenntartói munka szükséges, hogy a regisztráció alapjául meghatározott tulajdonságokat a fajta folyamatosan bizonyítsa.

A forgalmazás törvényes feltétele az EU tagországokban, a jogszabályokban meghatározott növényfajok listáján a regisztrált fajta. A fajta vizsgálat alapját nemzetközi módszerek, ajánlott útmutatók szabályozzák. A nemzeti és EU fajtaregisztráció alapját *Az Új Növényfajták Oltalmára Létesített Nemzetközi Egyezmény*, az UPOV irányelvei képezik. 2005-től az EU UPOV tagként is szerepel az UPOV tagállamok között.

NÉHÁNY FONTOS INFORMÁCIÓ AZ UPOV-RÓL...

Az UPOV (Új Növényfajták Oltalmára Létesített Nemzetközi Egyezmény és Szervezet), amely 1961-ben alakult az új fajták egységes nemzetközi vizsgálatára, védelmére. Jelenleg 64 tagország, közte az Európai Unió, amelyet a CPVO képvisel 2005 óta.

Az új növényfajták oltalmazása céljából végzett DUS (megkülönböztethetőség, uniformitás, stabilitás) vizsgálatok szabályozása, útmutatók elkészítése és folyamatos revíziója, valamint az oltalmi eljárások kidolgozása céljából több munkabizottságot működtet. Ezek:

- CAJ Jogi és Adminisztrációs Bizottság,
- TC Technikai Bizottság,
- TWA Szántóföldi Növények Munkabizottsága,

- TWV Zöldség Növények Munkabizottsága,
- TWF Gyümölcs Növények Munkabizottsága,
- TWO Dísznövények Munkabizottsága,
- TWC Automatizációs és Számítógépes Munkabizottság,
- BMT Biokémiai és Molekuláris Technikák Munkabizottsága.

A szakértői csoportok munkájában a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal, Növénytermesztési és Kertészeti Igazgatóságának munkatársai hosszú évek óta aktívan munkálkodnak. Az elmúlt években minden munkacsoportba delegáltunk szakértőket, akik az éves munkaértekezleten vettek részt. A kiutazásokról minden esetben részletes szakmai beszámoló készült, amely a fajtavizsgálat résztvevőit közvetlenül, naprakészen tájékoztatja a nemzetközi módszertani és vizsgálati tennivalókról. Az üléseket évente más-más UPOV tagországban rendezik meg, a világ különböző részein lévő tagországokban. A vezető szakértői, és szakértői aktivitás a nemzetközi munkamegosztásban való részvétel alapvető feltétele. A vizsgálati útmutatókban szereplő DUS fajtatulajdonságok egyeztetését, gyakorlati alkalmazását, a példafajták kiválasztását, a szakértők tapasztalatainak kicserélését körkísérletek segítik. Magyarország rendszeresen részt vesz a körkísérletekben, Intézményünk több ízben vállalta a körkísérletek szervezését és a tanácskozások lebonyolítását.

A szakértői munkacsoportok által készített előterjesztéseket az UPOV felsőszintű döntéshozó testületei, mint a Tanács (Council), Jogi és Adminisztratív Bizottság (CAJ), Technikai Bizottság (TC) vitatták meg, illetve fogadták el.

Magyarország az 1983. évi UPOV tagsága óta több alkalommal adott már helyet a különböző munkabizottságok üléseinek. Ezek a

- TWV Zöldség Munkabizottsági Ülés (1991),
- TWF Gyümölcs Munkabizottsági Ülés (2000),
- TWO Dísznövény Munkabizottsági Ülés (2000),
- TWA Szántóföldi Munkabizottsági Ülés, Budapest, Tordas (2007) voltak.

Az UPOV munkabizottságainak elnökségét a tagországok képviselői 3 éves rotációban látják el. Magyarország szakértői közül Kristóf Lászlóné dr. a TWV Zöldség Munkabizottság elnökségét, Harsányi József a TWF Gyümölcs Munkabizottságának elnökségét látta el egy-egy ciklusban nagy sikerrel.

Az UPOV Munkabizottságainak – a jogi és módszertani dokumentumai mellett – a legfontosabb feladata a nö-

vényfajokra vonatkozó **TG-k**, vizsgálati útmutatók elkészítése, revíziója, amelyek vezető szakértői a vizsgáló országok nagy szakértelemmel, nyelvtudással és szervező-készséggel rendelkező **UPOV** képviselői, azokból a tagországokból, ahol a **TG-k** tartalmát képező növényfaj magasszintű, nemzetközileg elfogadott vizsgálata, regisztrációja folyik.

Magyarország képviselői az alábbi fajok vezetői szakértői feladatát látta el az **UPOV** tagsága óta:

- *Mák, Papaver somniferum L. (Opium seed, poppy), TG/166/3, 1999. Vezető szakértők: Dr. Köck Oszkár, Kristóf Lászlóné dr.*
A mák revíziója a közeljövőben esedékes, ez a TWA (Szántóföldi Munkabizottság) és a TWV (Zöldség Munkabizottság) közös feladata lesz.
- *Torma, Armoracia rusticana L. (Horse radish), TG/191/2, 2001. Vezető szakértők: Kovács Ferenc, Kristóf Lászlóné dr.*
- *Görögdinnye, Citrullus lanatus (Thumb.) Matsum et Nakai (Watermelon), TG/124/4, 2004. Vezető szakértők: Szani Szilárd, Dr. Füstös Zsuzsanna.*
- *Paprika Capsicum annum L. (Sweet pepper, hot pepper, chili), TG/76/8, 2006. Vezető szakértők: Fehér András, Dr. Füstös Zsuzsanna.*
- *Kajszibarack, Prunus armeniaca L. (apricot), TG/70/ 40, 2005. Vezető szakértők: Harsányi József, Mádi Rezső.*
- *Cseresznye, Prunus avium L. (Sweet cherry), TG/35/7, 2006. Vezető szakértők: Harsányi József, Dr. Klincsek Pál.*
- *Meggy, Prunus cerasus L. (Sour cherry), TG/230/1, 2006. Vezető szakértők: Harsányi József, Dr. Klincsek Pál.*

A kukorica (*Zea mays L.*) **TG** revíziója jelenleg zajlik, a vezetői szakértés közös feladat, Franciaországgal együtt Magyarország képviselői vezetik a takarmánykukorica és csemegekukorica útmutató elkészítését, a korábbi érvényes **TG-t** módosítva és kiegészítve, a jelentősen eltérő csemegekukorica fajtatulajdonságokkal. A csemegekukorica vezető szakértője Kovács Ferenc. A téma fontosságát és szükségességét az a tény tette időszerűvé, hogy a csemegekukorica Magyarország kezdeményezése alapján 2007-től szerepel az EU Közös Fajtakatalógus Zöldségnövények Fajlistáján. Az útmutató elkészítésének jelentősége szükségessé tette nemzetközi tanulmányi kísérletek beállítását, és a közös felvételezési eredmények egyeztetését 2006–2007-ben Európa legjelentősebb kukorica termelő és vizsgáló országában.

A babérmeggy (*Prunus laurocerasus L.*) **TG** elkészítés a **TWO** (Dísznövény Munkabizottság) és a **TWF** (Gyümölcs Munkabizottság) közös munkájaként jelenleg kerül első változatában tárgyalásra, a **TWO** 2007-es ülésén Csikor Júlia vezető szakértő előterjesztésében.

A Mezőgazdasági Hivatal **UPOV** Munkabizottságaiban dolgozó szakértők részt vesznek valamennyi Magyarországon vizsgált növényfaj vizsgálati útmutató (**TG**) kidolgozásában.

Európai Unió csatlakozásunk óta Magyarország képviselőjében csatlakozáskor az **OMMI**, jelenleg a jogutód az **MgSzH** vesz részt a Közösségi Növényfajta Hivatal (**CPVO**) szakmai munkájában.

A **CPVO** az EU szintű növényfajta oltalom adminisztrációjával foglalkozik 1994 óta. A Hivatal saját kísérleti hálózattal nem rendelkezik, ezért a tagországok illetékes fajtavizsgáló hatóságaival köt szerződést, így a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatallal egyrészt fajtavizsgálatok kapcsán szerződéses jogviszonyban állunk, másrészt a nemzeti és EU jogszabályok alapján jelentési kötelezettségünk is van a **CPVO** felé.

Magyarország 2004 végén kötötte meg a **CPVO-val** azt a szerződést, amely keretében konkrét fajtavizsgálókat végzünk a Hivatal részére. A **CPVO-OMMI** – az **MgSzH** jogelődje – szerződésmelléklete rögzíti azt a szántóföldi zöldség és gyümölcs, dísznövény és szőlő fajkört, amelyben a **CPVO** kompetensnek tartotta az Intézetet szakmai felkészültsége, referencia gyűjteménye, kísérleti hálózata, díjtételei alapján. A szerződés magába foglalja a kommunikációs dokumentumokat, és a térítési díjakat is. A jelentési kötelezettség keretében az állami elismeréshez kapcsolódó adminisztrációs lépésekről és a fajták státuszáról (bejelentés időpontja, regisztráció időpontja stb.) rendszeresen adunk elektronikus úton tájékoztatást. A fajtanevek társhatósági köröztetése és EU szintű jóváhagyása során szintén rendszeres egyeztetés folyik a Hivatallal. A **CPVO** alapvetően az **UPOV TG-k**, vizsgálati útmutatók alapján készíti el a **TP-ke**t, az európai vizsgálati protokollokat, amelyeket az európai speciális követelmények határoznak meg, és amelyek tulajdonság listája a rezisztencia vizsgálatokon kívül kötelező érvényű.

A **CPVO** Hivatal munkáját is több szakértői bizottság segíti. A szántóföldi, dísznövény, zöldség és gyümölcs szakértői munkabizottságokban az illetékes szakterületek vezetői rendszeresen részt vesznek. A **CPVO-val** a technikai kapcsolattartást az **MgSzH** részéről jelenleg dr. Füstös Zsuzsanna koordinálja. A **CPVO** döntéshozatali testületébe (Adminisztratív Tanács) az **FVM** delegálja az ország képviselőjét.

A **CPVO-tól** rendszeres megbízásokat kapunk új fajták vizsgálatára és a Hivatalunk által már vizsgált fajták **DUS** eredményeinek hivatalos átadására.

Jelenleg stratégiai vita folyik a **CPVO** újabb fajtaelnevezésre, és az EU Közös Fajtakatalógus kiadására és karbantartására vonatkozó szerepvállalásáról.

A fajtavizsgálattal kapcsolatos európai jogi szabályozás, a jogharmonizáció, az egyeztetések, a kapcsolattartás szín-

helye Brüsszelben az EU Mezőgazdasági, Kertészeti és Erdészeti Vetőmag és Szaporítóanyag Állandó Bizottság. A kapcsolattartás két szinten történik. Egyrészt a szakbizottság munkájában delegált szakértők vesznek részt, másrészt a Bizottság tájékoztatási kötelezettséget ír elő az állami elismerésre bejelentett fajták és a Nemzeti Fajtajegyzékre felvett fajták adatainak rendszeres közléséről a Bizottság, illetve a 27 tagország hatóságai részére. Hasonló közzétételi kötelezettség vonatkozik a fajtanevekre is. A Magyarországról megküldött, államilag elismert fajták jegyzéke minden évben felkerül az EU Közös Katalógusára. Ez a munka folyamatos, napi munkakapcsolatot igényel a Bizottsággal.

A 2004. évi EU-csatlakozást követően nevesítésre kerültek azok a szakértők, akik a különböző munkabizottságokban képviselik az országot. A Mezőgazdasági, Kertészeti és Erdészeti Vetőmag és Szaporítóanyag Állandó Bizottságban a képviseleti jogot intézményünk kapta meg, a fajtakísérleti és a vetőmag szakterületet Harsányi József osztályvezető úr képviselte, aki a csatlakozás bonyolult folyamatában is képviselte az országot és intézményünket egészen nyugdíjba vonulásáig, 2006 decemberéig. Utódja, dr. Fehér Marianna folytatja a munkát 2007. január 1-je óta. Szükség szerint – meghatározott szakértelmet igénylő kérdésekben – a bizottsági munkába az adott téma szakértője is bekapcsolódik.

Intézményünk munkatársai részt vettek a hazánknál később csatlakozó országok közül Bulgária csatlakozási felkészítésében, a németországi társintézményünkkel Bundessortenamt-tal kezdeményezett EU Twinning project keretében. Részt vettünk az Állandó Bizottság által meghirdetett és szervezett Összehasonlító Kísérletekben az EU különböző tagállamaiban. Elnyertük és megszerveztük 2005-ben a kukorica és a paprika összehasonlító kísérletét, amelyet Monorierdőn, a Fajtakitermesztő Állomáson végeztünk el, és ott szerveztük meg a szakmai értékelést az uniós tagországok képviselőivel együtt.

Hivatalunk a fajtakísérleti munka hatékonyabb szervezése és költségtakarékossági megfontolásból a környező országok társhatóságaival együttműködési megállapodásokat kötött az elmúlt évtizedekben. A cseh, lengyel és szlovák bilaterális egyezmények felülvizsgálatára 2005-ben került sor. Az egyezményekben áttekintésre kerültek azok a növényfajok, melyeket kölcsönösen átadunk vizsgálatra egymásnak, illetve rendelkezünk az eredményát-

1. táblázat

A CPVO MUNKÁJA

Év	Szántóföldi növények	Zöldség-növények	Dísz-növények	Gyümölcsök	Összesen
1995	957	458	1513	233	3161
1996	365	125	835	61	1386
1997	343	157	953	77	1530
1998	405	224	1102	104	1835
1999	407	184	1195	95	1881
2000	406	246	1267	94	2013
2001	442	184	1415	117	2158
2002	417	175	1506	124	2222
2003	495	238	1643	141	2517
2004	536	267	1706	146	2655
2005	499	296	1801	138	2734
2006	610	342	1616	168	2736
2007	230	101	426	48	805
Összesen:	6112	2997	16978	1543	27633

adás módjáról is. Együttműködési megállapodást írtunk alá az orosz, a szlovén és a horvát társhatóságokkal is, amelynek keretében megrendelésükre DUS vizsgálatokat végzünk és DUS eredményeket adunk át.

2006. év során a román társhatósággal is az együttműködési megállapodás aláírására került sor, amely alapján DUS vizsgálatot fog a hatóság végezni a román partner részére. A szerb társintézménnyel a szerződéstervezet egyeztetés alatt van, 2007-ben ez is aláírásra kerülhet. Moldávia részéről 2006-ban a kapcsolatfelvétel történt meg. Egyedi megrendelések alapján fajtavizsgálatokat végzünk a német, az angol és a lett hatóságnak, illetve DUS eredményeket adunk át a bolgár, az ukrán és a török hatóságoknak. 2007-ben Szlovénia és Ciprus kérte hivatalunkat, hogy zöldségfajtaikat vizsgáljuk, mivel a két tagország nem rendelkezik a zöldség fajtavizsgálat feltételeivel. Az államilag elismert fajták vizsgálata, a fajtaajánlás és a vetőmag minősítés fejlesztésére 1989 óta van élő együttműködés a Szászországi Mezőgazdasági Hivatallal. Az egyezmény keretében évente felváltva kerül sor 2-2 szakértő látogatására a másik intézményhez.

A fajtavizsgálat, regisztráció nem képzelhető el nemzetközi információáramlás és együttműködés nélkül. Magyarország nem zárkózik el egy nemzetközi akkreditáció kihívásától, amely megerősíti a nemzetközi munkamegosztásban való egyenrangú részvételünket.

DR. FÜSTÖS ZSUSZANNA
OSZTÁLYVEZETŐ
MGSZH

Az Agrár Innovációs Díjban részesült hazai nemesítésű cseresznyefajták bevezetése a termesztésbe

Intézetünk a múlt évben részt vett a Magyar Innovációs Szövetség 2006. évi Magyar Innovációs Nagydíj Pályázatán „A Rita, Carmen és Axel magyar nemesítésű cseresznyefajták termesztésbe vonása” című munkájával. A pályázat, melynek lényegét az alábbiakban ismertetjük, a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium 2006. évi Agrár Innovációs Díjában részesült. A díjnyertes pályaművet kollégáim Kállay Tamásné dr., Bujdosó Géza és dr. Apostol János készítették.

Napjainkban a cseresznyetermesztés reneszánszát éli, egyre élénkebb érdeklődés tapasztalható a cseresznyetermesztés iránt a világ számos országában.

Hazánkban 1950-ben kezdődött a cseresznye nemesítése az Érdi Gyümölcs- és Dísznövénytermesztési Kutató-Fejlesztő Kht. jogelődjeinél. A munka klónszelekciós nemesítéssel indult, melynek eredményeként sikerült kiemelni az országban már termesztésben lévő Germersdorfi fajta legjobb klónjait. A keresztezéses nemesítés 1972-ben kezdődött meg.

Nemesítési céljaink: jó gyümölcsminőség elérése, ami legalább 24 mm-es átlagos gyümölcsméretet jelent, gyümölcs repedésére való hajlam csökkentése, rendszeres és jó termőképesség, korai termőre fordulás, öntermékenység, szüreti időszak széthúzása, növekedési erély és koronaméret csökkentése.

Az Érdi Gyümölcs- és Dísznövénytermesztési Kutató-Fejlesztő Kht. cseresznye és meggy nemesítési programjának eredményei, az új fajták minősítése és szabadalmi oltalmának bejelentése egybeesik az európai cseresznye termesztés fellendülésével. Új fajtáinkat az Európai Unió területén lévő, illetve számos Európán kívüli egyetem, kutatóintézet fajtainnovációs célból próbatermesztésre megkérte, ami a nemzetközi innováció alapját teremti meg.

Büszkén mondhatjuk, hogy Európa számos országában, főként az Európai Unió területén megtalálhatók a magyar fajták, illetve fajtajelöltek. Munkánk érdeklődésre tart számot az USA-ban, Ausztráliában, Chilében és Kanadában is.

ÁTÜTŐ SIKERT JELENTENEK AZ ÚJ CSERESZNYEFAJTÁK

Az ország termő cseresznye ültetvényeiben a fő fajta a kiváló áruminőségű, de alacsony termőképességű, nehezen szüretelhető Germersdorfi óriás. A szedés kézi munka igényessége – a nagy faméret és a viszonylag kevés termésmennyiség miatt – nagymértékben emeli a cseresznye termesztés költségét. *Kutatómunkánk során a magyar cseresznyetermesztés fejlesztése és a meglévő piacaink megtartása, illetve*

új piacok szerzése érdekében nagy hangsúlyt fektettünk a kis famérettel, rendszeres bő termőképességgel és jó gyümölcsminőséggel rendelkező cseresznyefajták előállítására.

Nemesítő munkánk során számos cseresznyefajtát állítottunk elő. Az ígéretes hibrideket először a Kutatóintézet Érd Elvira-majori Kísérleti Telepén vizsgáljuk, majd ezt követően helyezzük ki, Magyarország több, gyümölcsstermesztési szempontból értékes mikrokörzetébe, adaptációs vizsgálatok végzése céljából. Az elmúlt években keresztezéses nemesítéssel előállított fajták közül az Érdi Gyümölcs- és Dísznövénytermesztési Kutató-Fejlesztő Kht. 3 cseresznyefajtát emelt ki, melyek a gyakorlatban a legjobban terjedtek. Az innováció tárgyát képező Rita, Carmen és Axel fajtákat az Országos Fajtaminősítő Bizottság Államilag Minősített Árufajtának fogadta el. 2004-ben kapott az Európai Unió területére szabadalmi oltalmat a Rita fajta a Közösségi Fajtaoltalmi Hivataltól (Community Plant Variety Office), a Carmen és az Axel fajták még vizsgálat alatt vannak.

A 'Rita' cseresznyefajta bemutatása

A Rita cseresznyefajtát a Trusenszkaja 2 × H 2 keresztezésével állították elő. Igen korai (május 20-a körül), jóval a Bigarreau Burlat előtt érik. Elég bőtermő. Gyümölcse középnagy, 8 g tömegű, 26 mm átmérőjű. Széles kúp alakú, hasi oldalon kissé kidudorodó. Színe a fogyasztási érettség kezdetén piros, majd bordó. Húsa piros színű, tömött, közepkemény-kemény. Héja fényes, vékony. Íze kellemesen édes savanykás. Fája gyenge-középerős növekedésű, koronája lehajló gömb alakú. Vesszei kissé ívesen hajlók.

A 'Carmen' cseresznyefajta bemutatása

A Carmen cseresznyefajtát a Sárga Dragán × H 203 keresztezéséből állították elő. Középkorai érésű. Rendkívül bőtermő. Gyümölcse igen nagy, 8-11 g tömegű, 28-30 mm átmérőjű, nyomott gömb alakú. Héja fénylő bordópiros. Húsa sötétpiros, kemény állományú, kellemesen édes-savas ízű. Fája feltörekvő, gyenge vagy középerős növekedésű, kis koronát nevel. Nagy gyümölcse és kiváló íze miatt friss fogyasztásra használható.

Az 'Axel' (korábbi nevén Alex) cseresznyefajta bemutatása

Az Axel cseresznyefajtát a Van × Cherry Self Fertil 46 keresztezéséből állították elő. Az első magyar nemesítésű öntermékeny cseresznyefajta. Korán fordul termőre, rendszeresen és igen bőven terem. Gyümölcse nagy, 7-8 g tömegű, 24-25 mm átmérőjű, ropogós, édes-savas ízű. Alakja kissé megnyúlt gömb. Színe sötétbordó. Húsa kemény, sö-

tépiros színű. Fája középerős növekedésű, koronája ritka ágrendszerű, felfelé törő, gúla alakú, széthajló vázkarokkal.

AZ INNOVATÍV FAJTÁK HASZNÁLATÁNAK GAZDASÁGI ELŐNYEI

A gazdasági előnyök kiszámításánál azt a módszert választottuk, hogy az új fajták termesztéséből származó árbevételt összehasonlítottuk a hasonló érési idejű standard fajtákkal. Itt jegyezzük meg, hogy egy gyümölcsfajta nemesítésének időtartama a keresztezéstől az állami fajtaminősítésig, illetve a szabadalmi bejelentésig 15-20 év. Utána történik a hazai és a nemzetközi termesztésbe vonása. Cseresznye esetében 4 nem termő év után kezd teremni a fa és a referencia ültetvények termésének ismeretében indul meg a szaporítóanyag iránti kereslet.

Magyarországon jelenleg 2,5 hektár termőkorú Rita cseresznye ültetvény található. A Rita cseresznyefajta korai érési idejű, ebben az érési időben a francia nemesítésű Bigarreau Burlat számít Magyarországon standard fajtának. A termelő gazdaságokban a termőkor elérése után a Rita fajtával történő telepítések esetében 60%-kal nagyobb árbevétel érhető el a Bigarreau Burlat fajtával szemben. A különbség a Rita fajta korai érési idejével és jó gyümölcsminőségével (gyümölcsméret, íz), valamint az ebből adódó kedvezőbb felvásárlási árával indokolható azonos termésmennyiség mellett.

A jelenlegi hazai cseresznye ültetvény szerkezetben 15,3 hektár termő Carmen ültetvény található. A Carmen cseresznyefajta használata esetén 170%-kal növelhető a hektáronkénti árbevétel a Carmen érési idejében érő, jelenleg Magyarországon legnagyobb mértékben termesztett Germersdorfi 3 cseresznyefajtaéhoz képest. A két fajta között lévő jelentős különbség oka abban keresendő, hogy a Carmen nagyobb termésmennyiséggel és nagyon szép, méretes gyümölcsökkel rendelkezik a Germersdorfi 3 cseresznyefajtaéhoz képest.

Axel cseresznyefajtaból 8,3 hektár termőre fordult ültetvényünk van. Az Axel cseresznyefajta érési idejében nincs kontroll fajta Magyarországon, így használata meghosszabbítja a magyarországi cseresznye értékesítési szezont, valamint kiváló áruértéke többlet árbevételhez juttatja a termelőt (1. táblázat).

Mindhárom cseresznyefajtát Magyarország különböző ökológiai adottságú termőhelyeire, gyümölcsstermesztési mikroövezetekbe (Pécs, Balatonboglár, Szekszárd, Agárd, Tordas, Budapest-Soroksár, Ráckeve, Hernád, Nógrád, Ceglédbercel, Gyömrő, Dunaföldvár, Dunapataj, Kecskemét, Lajosmizse, Tiszabecs, Harta, Zákányszék, Debrecen-Pallag) ültettük ki adaptációs vizsgálatok végzése céljából. A Rita cseresznyefajta termesztésekor korai érési ideje és a korai cseresznyefajták közötti mutatott jó gyümölcsminősége 60%-kal magasabb felvásárlási árat eredményezett a Bigarreau Burlat fajtához viszonyítva. A Carmen cseresznyefajta esetében a nagy gyümölcsméret miatt 30-40%-kal nagyobb eladási ár érhető el, a vele egyidőben érő fajtához képest. A megkérdezett termelők elismerően nyilatkoztak az Axel cseresznyefajta július eleji érési idejéről, mellyel a friss fogyasztásra szánt cseresznye piaci szezonja megnyújtható.

Nemzetgazdasági szempontból az összesen 26,1 hektárnyi új fajtákkal telepített cseresznye ültetvényekben 48 230 000 forinttal több árbevétel érhető el, mint az érési idejükben jelenleg legnagyobb volumenben termesztett

1. táblázat

AZ INNOVATÍV ÉS A HAGYOMÁNYOS FAJTÁK TERMŐKÉPESSÉGÉNEK ÉS ÉRTÉKESÍTHETŐSÉGÉNEK ÖSSZEHASONLÍTÁSA

Fajta	Terület (ha)	Termésátlag (t/ha)	Felvásárlási ár (Ft/kg)	Árbevétel (1 000 Ft/ha)
Bigarreau Burlat	2,5	8	250	2 000
Rita	2,5	8	400	3 200
Germersdorfi 3	15,3	5	180	900
Carmen	15,3	10	250	2 500
Alex	8,3	10	250	2 500

2. táblázat

AZ INNOVATÍV FAJTÁK HASZNÁLATÁVAL ELÉRHETŐ TÖBBLET ÁRBEVÉTEL A HAGYOMÁNYOS FAJTÁKHOZ VISZONYÍTVA 2006-BAN

Fajta	Terület (ha)	Árbevétel (1 000 Ft/ha)	Bevétel összesen (Ft)	Elérhető többlet bevétel (Ft)
Bigarreau Burlat	2,5	2 000	5 000	
Rita	2,5*	3 200	8 000	+3 000
Germersdorfi 3	15,3	900	13 770	
Carmen	15,3*	2 500	38 250	+24 480
Alex	8,3*	2 500	20 750	+20 750
Összesen	26,1*		+48 230	

*: Termőre fordult új cseresznye fajtákkal telepített ültetvények területe Magyarországon

fajták ültetvényeiben azonos területnagyság mellett (2. táblázat).

A Rita, a Carmen és az Axel cseresznyefajták eddigi szaporítóanyag eladásai alapján prognosztizálható a 3. táblázatban feltüntetett telepítési ütem, a fajták szerint differenciált feltételezett eladási ár és a terméseredmények alapján várható árbevételek.

A cseresznyetermesztés nagy népszerűségnek örvend világszerte. A cseresznye népszerűsége korai érési ideje és kiváló íze mellett az egészségre kifejtett jótékony hatásával indokolható. Nagy víztartalma segít a szervezet tisztításában és méregtelenítésében. Azért, hogy ehhez a legkorábban érő csonthéjas gyümölcshöz minél hosszabb ideig frissen hozzá tudjunk jutni és meg tudjuk tartani jó piaci pozícióinkat, szükség van több, különböző időpontban érő, kiváló áru minőségű fajtára.

Az innovációs pályázatunkban bemutatott korai érésű Rita, a középkorai érésű Carmen és a kései érési idővel rendelkező Axel cseresznyefajtákat eddig elsősorban a magyar gyümölcstermesztők használhatták. A magyarországi klímaviszonyok között már kipróbált szőlőfajták használatával, a magyar ökológiai körülményeknek és a magyar ízlésnek leginkább megfelelő hibridfajtákat állított elő az Érdi Gyümölcs- és Dísznövénytermesztési Kutató-Fejlesztő Kht. A Rita, a Carmen és az Axel cseresznyefajták termesztésbe vonásával a magyar gyümölcstermesztők kiváló gyümölcsminőséget tudnak elérni, mely mind a magyar, mind pedig az Európai Unió piacain versenyképes árut eredményez. A kiváló gyümölcsminőség magas felvásárlási árat és ezzel egyenes arányban magas árbevételt jelent a minőségorien-

tált cseresznye piacon. Magyarországon az elkövetkezendő években a cseresznyetermesztésben az Intézet fajtáinak előretörése várható a már megtörtént telepítések alapján.

Intézetünk a legnagyobb nehézségek közepe is (1994, 2004) fenntartotta fajtáit, génbank-gyűjteményét és elvé-

3. táblázat

**A RITA, A CARMEN ÉS AZ AXEL CSERESZNYEFAJTÁK
TELEPÍTÉSÉNEK VÁRHATÓ ÜTEME ÉS
A VÁRHATÓ ÁRBEVÉTEL NAGYSÁGA 2008–2011 KÖZÖTT (előrejelzés)**

Év	RITA		CARMEN		AXEL	
	terület (ha)	árbevétel (eFt)*	terület (ha)	árbevétel (eFt)**	terület (ha)	árbevétel (eFt)***
2007	2,1	6 800	15,3	38 250	7,0	17 500
2007	4,6	14 800	29,3	73 250	11,5	28 750
2009	12,3	39 200	47,2	118 000	20,7	51 750
2010	15,0	48 000	55,8	137 500	25,2	63 000

*: Várható értékesítési ár 400 Ft/kg,

** : Várható értékesítési ár 250 Ft/kg,

***: Várható értékesítési ár: 250 Ft/kg

gezte azokat a keresztezéseket, ami az új fajták előállításával a jövő gyümölcstermesztésének a fejlesztését fogják biztosítani.

A nyomott árakon forgalmazható alma, körte, őszibarack, szilva és bogyós gyümölcsök mellett az Európai Unió előrejelzései a cseresznyének jó piacot prognosztizálnak. Az új fajták sikeres termesztésével Európában elsőként jelenhünk meg a piacon.

SZENCI GYÖZŐ

IGAZGATÓ

ÉRDI GYÜMÖLCS- ÉS DÍSZNÖVÉNYTERMESZTÉSI
KUTATÓ-FEJLESZTŐ KHT.

Rajki Sándor

Életének 86. évében, 2007. június 7-én reggel elhunyt Rajki Sándor akadémikus, az MTA Agrártudományok Osztálya tagja, nyugalmazott igazgató, címzetes egyetemi tanár. Rajki Sándor 1976-ban lett a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja, majd 1990-ben a testület rendes tagja.

Halálával a martonvásári modern búzanemesítési program megalapítója, valamint Európa akkori legnagyobb fitotronjának létrehozója távozott. Eredményes kutató és nemesítő munkáját 1970-ben Állami Díj adományozásával ismerték el.

Rajki Sándort a Magyar Tudományos Akadémia és az MTA Mezőgazdasági Kutatóintézete saját halottjának tekinti.

Minőségi váltás előtt az Agrárvállalkozási Hitel-garancia Alapítvány

A nyitott kommunikációt valló és vállaló Agrárvállalkozási Hitel-garancia Alapítvány Kuratóriuma ez év június 12-én tartotta nyilvános ülését. Az Alapítvány 2006. évi tevékenységéről, és 2007. évi terveiről Dr. Ulrich Anikó ügyvezető igazgató számolt be. Tájékoztatóját az Alapítvány előtt álló változásokra való tekintettel adjuk közre.

/A SZERK./

Dr. Ulrich Anikó: „Ha a tavalyi munkánkat egy mondatban kell jellemezni, 2006 a változások éve volt az Alapítvány életében. Ha új fejezetet nem is nyitott, de több, irányadó változást hozott.

Árnyaltabban fogalmazva: 2006. évi tevékenységünket két – látszólag ellentétes – tendencia jellemezte: egyik a hagyományaink őrzése, a másik a folyamatos újítás. E két irány nem zárja ki egymást, hiszen éppen a hagyományaink, vagyis az alapításkori céljaink elérése érdekében kell a munkánkat folyamatosan megújítani, új megoldásokat, lehetőségeket keresni. Az Alapítványt létesítő Alapító Okirat értelmében az Alapítvány által nyújtott szolgáltatások kedvezményezettjei a kisebb méretű vállalkozások, őket kell kiszolgálni, segíteni. Munkánk során mindig ehhez tartottuk magunkat. Ha ezt a hagyományt továbbra is meg akarjuk tartani, ha továbbra is ennek szellemében akarunk dolgozni – márpedig így akarunk –, akkor tevékenységünket folyamatosan meg kell újítanunk, alkalmazkodva a vállalkozások igényeihez.

A közigazgatási, gazdasági hatások, a múlt évben több változást indítottak el a tevékenységünkben. Csupán jelzőként; 2006-ban több mint 30%-kal volt kisebb az agrárhitel portfólió a 2004. évi állományhoz képest. Szembesülni kellett azzal a ténnyel, hogy a mezőgazdasággal foglalkozó vállalkozások hiteligénye csökkent, aminek oka a teljes jogú EU tagság következtében a nemzeti támogatásokkal kedvezményezett hiteltermékek megszűnése. Ugyancsak ebbe az irányba hatott, hogy a vállalkozások jelentős része 2004-ben az agrár Európa hitelprogram keretében akár új, akár a régi kötelezettségek átmentése révén eladósodott.

Ebben a megváltozott helyzetben az alapítványnak választ kellett adnia az új kihívásokra. Sok dolgot újra kellett fogalmazni, át kellett hangolni, például néhány hitelintézet esetében át kellett tekinteni az együttműködésünket, ami alapján jobban összehangoltuk a tevékenységünket. A Kaláka nevű termékünkkel kapcsolatot létesítettünk nemzet-

közi pénzügyi szervezettel, az EIF-fel, erőteljes termékfejlesztésbe kezdtünk, s megerősítettük a kommunikációs tevékenységünket.

Mielőtt néhány új termék, illetve szolgáltatás rövid ismertetésébe kezdenék, fontosnak tartom egy stratégiai elem, nevezetesen a vidékfejlesztés kérdéskörét megemlíteni. Az Európai Unióban egyre markánsabbá váló vidékfejlesztési célok és a hozzá tartozó feladatok hazai adaptációja folyamatban van. Tudjuk, hogy nálunk is a ma még az agrártermelés versenyképességének favorizálását szolgáló támogatások mellett, a vidékfejlesztés területén lesz valamilyen elmozdulás. E helyzetet kettősségét figyelembe véve, a realitásokhoz való alkalmazkodás jegyében az Alapítvány Kuratóriuma fontosnak tartotta az agrár-irány oly módon való megerősítését, hogy nem zárta ki a vidékfejlesztés irányában való fokozottabb elmozdulást sem.

Az előzőekben vázolt hatások következtében egyértelművé vált, hogy a tevékenységünket tovább kell bővíteni. A 2006. évi költségvetési törvény segített ebben, mert a viszontgaranciát kiterjesztette a *pénzügyi lízing* és a *faktor-íngyekre* is.

Ezen felül megkezdődött egy nem nyereségérdekeltségű tanácsadó szolgálat kiépítése is. Az Alapítvány rendelkezik minden olyan feltétellel – kellő tőkeerővel, szellemi kapacitással, az Alapítvány sajátosságából adódó, a vállalkozók és bankok közötti ún. sajátos közvetítői szereppel –, amely képessé teszi egy ilyen jellegű feladat ellátására. A tanácsadás elsősorban az agrár és vidékfejlesztési célú pályázati tanácsadásra, a pályázatok megvalósításának és működtetésének figyelemmel kísérésére, hitelkérelmek írására, a hitelgarancia lehetőségekre, jogi segítségnyújtásra, pénzügyi tanácsadásra és csődmenedzselésre terjed ki. A hálózat kiépítését 2006. év őszén megkezdtük, de a teljes megvalósítása az idén várható.

Munkánk eredményét oly módon tapasztalhatták a vállalkozók, hogy kedvezőbb kondíciók mellett újabb, az igényeikhez jobban igazodó garanciatermékekkel találkoznak az ajánlatok között. Változatlanul gyors az ügyintézés, és egyes körzetekben már induló pénzügyi, pályázati szaktanácsadást is igénybe vehetnek.

Bővült a velünk együttműködő intézmények köre is, itt említem meg az MVH-t, és a BISZ Rt.-t a Központi Hitelinformációs Rendszerrel való kapcsolat okán.

Úgy gondolom, hogy az előzőekben vázlatosan bemutatott változások vagy nevezhetjük fejlesztésnek, megújulásnak, ismeretében eltekintenek a számaink részletes elemzésétől.

Ez évtől új uniós költségvetési periódus kezdődött, mely 2013-ig tart. Ez széleskörű lehetőséget teremt a vállalkozások megújulásához, sőt, azt kell mondani, hogy aki ezt elmulasztja, jelentős, vagy behozhatatlan hátrányba kerül.

Várjuk a vállalkozókkal együtt a pályázatokat, a nemzeti támogatásokat az agrár- és a vidékfejlesztés területén. Többféle együttműködési lehetőség van, illetve lesz az Alapítvány számára. Ezzel együtt óvatos volt a kvóta prognózisunk erre az évre, tartalékkal együtt 30 milliárdot határoztunk meg. A jelenlegi tendenciák alapján azonban arra számítunk, hogy az Alapítvány 2007. évi kezesség nyújtási tevékenysége bővül, jelentősen meghaladja a 2006-os eredményeket. A kezességi igényeket – a termékfejlesztés és a marketing munka mellett – növelheti a támogatási pályázatok meghirdetése, a támogatások előfinanszírozása is.

A legfontosabb új kezességi feltételeink ebben az évben:

- 800 millió Ft a maximális hitel,
- 100 millió Ft-ig 80% kezesség,
- több egyedi termék,
- üzletszabályzatban közzétett: Kalácska, Gyors garancia,
- egyedi megállapodás alapján: Kezesség plusz, Projektgarancia,
- díjainkat a felső sávban 20%-kal csökkentettük, s nagy jelentősége van a megállapodásos díjnak is.

Az Alapítvány 2007. június elejéig 439 db kezességi kérelmet bíralt el. Időarányosan 35%-kal több az előző évinél, a garantált hitelösszeg 13,5 milliárd Ft, mely 75%-kal több az egy évvel korábbival összevetve. Nőtt a garantált hitelek átlaga, 23,6 millió Ft-ról 31 millió Ft-ra.

Változatlanul nagy az igény az éven belüli lejáratú hitelek iránt, a kérelmek több mint fele ide tartozik, sőt az előző év hasonló időszakához képest megháromszorozódott. A tevékenységek szerinti megoszlásából látható, hogy tovább folytatódik az agrártípusú (növénytermelés, állattenyésztés, erdőgazdaság, élelmiszeripar) kezességek számának és összegének mérséklődése, és fokozatosan nő az általános vállalkozói – más szóval a vidékfejlesztési – garanciák aránya.

A beváltott, a még nem beváltott, de már felmondott, illetve felszámolás alatt álló ügyek monitoringja alapján úgy látszik, hogy nem érjük el a tervben szereplő beváltási számot, de a második félév beváltási számai erőteljesebbek lesznek.

A terv 1,3 milliárd forint, az eddig beváltott, illetve jelzett beváltási igény 449 millió Ft, 28 ügyben. Ezekből két tendencia állapítható meg:

- a beváltási igények közel fele valamilyen módon kapcsolódik a baromfi ágazathoz,
- a további beváltott és felmondott állományból sokkal több a nem mezőgazdasági, elsősorban ipari termelő típusú vállalkozás, mint az agrár jellegű.

Azokban az ügyekben vagyunk egyébként sikeresek, ahol a bankkal közösen gondolkodunk, már a probléma

kezdetén, melynek az is lehet a végeredménye; az Alapítvány pl. önállóan érvényesíti az érdekeit a felszámolási eljárásban.

Alaptevékenységünkhöz kapcsolódóan tovább növeljük az aktív és beváltott ügyek monitoringját. Ennek keretében pl. nagyobb figyelmet fordítunk a jelentősebb fizetési késedelemben lévő vállalkozások hitelintézetekkel közös, személyes helyszíni megkeresésére, a fizetési gondok enyhítése érdekében, javaslatok kialakítására.

Végezetül röviden ismertetem soros teendőinket.

Az Alapítvány legnagyobb és legösszetettebb feladata **Basel II.** hazai jogalkotási folyamatában való közreműködés és ezek eredményeként megjelenő jogszabályok végrehajtása. Itt elsősorban a június 4-én elfogadott Hpt-re gondolok. Az Alapítvány – hitelintézetek számára értékelhető módon – a hitelintézettel egyenértékű prudenciális pénzügyi vállalkozásként nyújthat készfizető kezességet, melynek részletes kritériumai még nem ismertek. Pályázat útján kiválasztott tanácsadó céggel együttműködve alakítjuk ki a pénzügyi vállalkozássá válás feltételrendszerét.

A 2007. évben még előttünk álló időszakban a pénzügyi vállalkozássá válás megfeleltetési eljárásához a szükséges szervezeti átalakításokat, szabályozói változtatásokat, számviteli eljárásrend és gyakorlat kialakítását, PSZÁF és MNB jelentéskészítői feladatokat szükséges kivitelezni. Ezek elérésére rövid távú célként megfogalmaztuk a 2007. december 31-ig a pénzügyi vállalkozói státusz megszerzését.

Következő nagyon fontos, de bonyolult terület a készfizető kezesség mint támogatás kezelése. A nem agrár, ún. általános vállalkozói körben világos a helyzet, a nyújtott kezesség de minimis támogatások közé tartozik, ha megfelel az egyértelműen előírt szabályoknak. Külön nemzeti jogszabályra itt nincs szükség. Itt szeretném felhívni a figyelmet, hogy július 1-jétől alkalmazzuk az új de minimis szabályokat, ami azt jelenti, hogy az egy vállalkozás részére nyújtható kezesség összege maximum 1,5 millió euró lehet (közúti szállítási ágazatban 750 000 euró), mely 200 ezer euró támogatástartalomnak felel meg. Ily módon a de minimis támogatás összege 100 ezer euróról 200 ezer euróra növekszik. Bővül a de minimis címen adható támogatások köre. Néhány, eddig agrártámogatási körbe tartozó tevékenység is ide lesz sorolható (pl. nem saját előállítású mezőgazdasági termék feldolgozása és forgalmazása). Lehetőség van arra is, hogy a Bizottság jóváhagyjon egyedi támogatástartalom számítási módszert, ami azzal az előnnyel jár, hogy magasabb összegű ügyeket lehet garantálni ilyen jogcímen. Az Alapítvány a másik hitelgarancia szervezettel közösen az új támogatástartalom számítási módszert a Bizottságnak bejelentette. Jelenleg a módszer egyeztetése zajlik.

Az agrárügyeket és támogatásokat illetően sokkal bonyolultabb a helyzet. Itt azt kell tudni, hogy a csatlakozás utáni 3 év türelmi idő letelte miatt az eddig létező támoga-

tási státusz május 1-jével megváltozott. Ehelyett az agrárkezeségeket az EU előírásait követve kategorizálni szükséges annak érdekében, hogy a vállalkozók kedvezményes, és ne piaci díjat fizessenek. Az uniós szabályok alapján a kezeséget az alábbi kategóriákba lehet besorolni:

- *notifikált állami támogatás, vagy*
- *EMVA társfinanszírozott támogatásokhoz kapcsolódó támogatás, vagy*
- *a mezőgazdasági csoportmentességi rendelet alapján, vagy*
- *agrár de minimis támogatásként.*

Valamennyi területen a szükséges nemzeti jogszabályok megjelenése folyik, azzal a megjegyzéssel, hogy a csoportmentességi szabályok alkalmazásához szükséges képlet bizottsági jóváhagyásáig a jogalkotással várni kell. Legkorábban az agrár de minimis rendelet várható, kb. két héten belül hatályba is lép. Ez azt jelenti, hogy a hitelgarancia szervezetek kezesége agrár de minimis támogatás lehet, ha egy vállalkozás részére 3 év alatt adott támogatás összege nem haladja meg a 3000 eurót.

A további kategóriákban a támogatás intenzitás szabályait kell használni, amelynek alkalmazása során az elszámolható költségek meghatározott %-ában lehet támogatást adni, melynek mértéke jogcímenként eltérő.

Addig, amíg az előzőekben említett körbe nem sorolható be a hitelgarancia, agrárügyekben a kezeség csak piaci feltételek szerint, piaci díj mellett, díjkedvezmények alkalmazása nélkül nyújtható, melynek feltétele; a vállalkozás ne legyen nehéz pénzügyi helyzetben.

Kiemelten fontos a **tanácsadás** alapjainak lerakása és a tanácsadási tevékenység elkezdése. Az Alapítvány saját, akkreditált szakértőkkel, magas színvonalon kíván a vállalkozások rendelkezésére állni. A tanácsadást megalapozó időszak (*szervezeti háttér, akkreditált tanácsadók, pilot projektek, együttműködési megállapodások, termékfejlesztés*) lassan lezárul és megindul a tevékenység fokozatos kiterjesztése, marketingje – várhatóan 2007. őszől. Szeretnénk magas színvonalon tanácsot adni az uniós programokhoz, pályázatokhoz, ezt kiegészítve olyan szolgáltatásokat kialakítani, amelyet más tanácsadók/szervezetek nem kínálnak (pályázati projektgarancia).

A napi munka mellett a fejlesztések megvalósítása feszített munkát követel tőlünk. Bízom abban, hogy munkatársaimmal együtt helytállunk.”

DR. ULRICH ANIKÓ

ÜGYVEZETŐ IGAZGATÓ

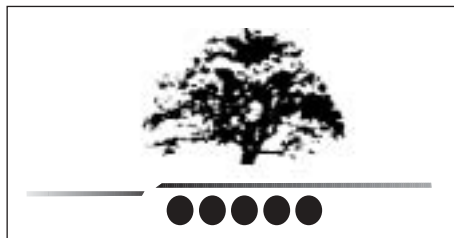
AGRÁRVÁLLALKOZÁSI HITEL-GARANCIA ALAPÍTVÁNY

Hitel-garancia Sajtóklub Kajdacson

Az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány példás kezdeményezésére nemrégiben megalakult a Hitelgarancia Sajtóklub. Az elhatározottak szerint 2007. június 6-án a sajtóklub tagjai üzemlátogatáson vettek részt a Tolna megyei Kajdacson.

Dr. Kovács Béla családi gazdaságát látogatták meg, aki egyszerű, de szakmailag jól felépített gazdaságot alakított ki. A vállalkozó és családtagjai, munkatársai lényegében három kultúrával foglalkoznak (búzával, kukoricával és napraforgóval) s a termőhelyi adottságoknak megfelelő fajta-szortimenttel.

Az alapítvány kuratóriumának egykori tagja, Dr. Kovács Béla az idők szavát megértve, a rendszer-váltással adódó személyes lehetőségeivel élve, jövedelmező gazdaságot teremtett az elmúlt másfél évezed alatt. A tizennyolc éves nagyüzemi integrátori szakmai múlttal rendelkező (szekszárdi KSZE) gazdálkodó üzleti filozófiájának sarokpontjaiként *a kapcsolati tőke szerepét, a jó pénzügyi kapcsolatok kiépítését és működte-*

tését, a pályázati lehetőségek, támogatások kihasználását, a gépi felszereltséget (a korszerű munka- és erőgépeket, a tároló-, tisztító- és elkülönítő kapacitást) az okszerű növényvédelmet és tápanyagellátást, a gondos fajtaismeretet és -használatot, ennek

előkísérlteken alapuló gyakorlatát jelölte meg.

Fejleszteni, fejleszteni! – hívta még fel a figyelmet a kötetlen eszmecsere során a vendéglátó, mert szerinte az EU-s támogatások következő időszakban várható leépítését csak az élheti túl, aki most fejleszt és felkészül. Aki nem fejleszt, lemarad – fejezte ki meggyőződését a házigazda.

A sajtóklub képviselői számos kérdést tettek fel Kovács Bélának, aki azok mindegyikére szabatos választ adott. Többek közt azt is megjegyezte, hogy felkészültségének része a hazai és külföldi sajtóklub rendszeres figyelemmel kísérése.

A jól sikerült sajtóklub-rendezvény kötetlen beszélgetéssel fejeződött be.

O.I.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

TISZTELT PÁLYÁZÓ!

A VETMA Marketingkommunikációs Kht. és a MAG c. mezőgazdasági és környezetgazdálkodási szaklap Szerkesztősége a 2007. évben is pályázati felhívást tesz közzé olyan szakcikk(ek) megírására, amely a magyar agrárgazdaság (növénynevelés, növénytermesztés, környezetgazdálkodás) és a közgazdasági környezet kapcsolatát – bármely nézőpontból – a kutatás, fejlesztés, termelés, kereskedelem és környezet stb. oldaláról vizsgálja és széleskörű szakmai érdeklődést, visszhangot vált ki.

A cikk nyelvezete szakmailag kifogástalan, szabatos, világos és magyar legyen.

A pályázat nyilvános. Részt vehet benne bárki, bármilyen szakterületet művelő szakember.

A pályázat kritériuma, hogy a 2007-ben a MAG c. szaklap valamelyik számában jelenjen meg. A terjedelem nem korlátozott.

A legjobb szakcikk(ek) szerzőjének neves szakemberekből, szakértőkből álló, felkért zsűri ítéli oda a MAG ARANYTOLL-at.

A pályázat többcélú: egyrészt hagyományápolás, másrészt a magyar gazdasági kommunikáció, szakmai és publikációs tevékenység hitelének, erkölcsi megbecsülésének további erősítése.

A pályázati céllal írt szakcikk(ek) leadásának véghatárideje: 2007. november 30.

2007. július hó

Tisztelettel:

a VETMA Marketingkommunikációs Kht., a MAG Szerkesztősége

Szerkeszti a Szerkesztőbizottság. Megjelenik évente hat alkalommal.

Felelős kiadó: a VETMA Közösségi Marketingkommunikációs Közhasznú Társaság ügyvezetője

1073 Bp., Dob u. 90. Telefon/fax: 322-5661 Telefax: 365-6130 E-mail: vetma@t-online.hu, mag@vetma.org, elofizetes@vetma.org, kiserdo@t-online.hu

Főszerkesztő: Dr. Oláh István 06/30/221-79-90

HU ISSN 1588-4864 Előfizethető a VETMA Kht. új címén (1073 Bp., Dob u. 90.). Előfizetési díj egy évre 2688 Ft/év (+postaköltség).

Bankszámlaszám: 56100055-16100192

Nyomatás: Bétaprint Nyomda Felelős vezető: Szabadi Andrásné